

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

30. juni 2016 *

»Traktatbrud — miljø — Den Europæiske Unions vandpolitiske foranstaltninger — direktiv 2000/60/EF — overvågning af overfladevands økologiske og kemiske tilstand — vandområdeplaner«

I sag C-648/13,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 258 TEUF, anlagt den 6. december 2013,

Europa-Kommissionen ved K. Herrmann og E. Manhaeve, som befuldmægtigede,

sagsøger,

mod

Republikken Polen ved B. Majczyna, K. Majcher og M. Drwięcki, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af formanden for Tiende Afdeling, F. Biltgen, som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne M. Berger (refererende dommer) og S. Rodin,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. januar 2015,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Europa-Kommissionen har i stævningen nedlagt påstand om, at Domstolen fastslår, at Republikken Polen har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), artikel 8, stk. 1, artikel 9, stk. 2, artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv

* Processprog: polsk.

2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327, s. 1, og berigtigelse EUT 2015, L 16, s. 66), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/32/EF af 11. marts 2008 (EUT L 81, s. 60, herefter »direktiv 2000/60«), samt til punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til det nævnte direktiv og del A, punkt 7.2-7.10, i bilag VII til samme direktiv, idet den ikke fuldstændigt eller ikke korrekt har gennemført disse bestemmelser, og at den har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til samme direktivs artikel 24.

Retsforskrifter

EU-retten

- 2 Artikel 2 i direktiv 2000/60 med overskriften »Definitioner« bestemmer følgende i nr. 19), 20), 26) og 27):

»[...]

- 19) »Grundvandstilstand«: det samlede udtryk for en grundvandsforekomsts tilstand bestemt ved enten dens kvantitative eller dens kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest.
- 20) »God grundvandstilstand«: den tilstand en grundvandsforekomst har nået, når både dens kvantitative og dens kemiske tilstand i det mindste er »god«.

[...]

- 26) »Kvantitativ tilstand«: et udtryk for, i hvilken grad en grundvandsforekomst er berørt af direkte og indirekte indvinding.
- 27) »Tilgængelig grundvandsressource«: den langsigtede årlige gennemsnitlige grundvandsdannelse for en grundvandsforekomst minus den langsigtede årlige vandføring, der kræves for at opfylde de økologiske kvalitetsmål for tilknyttet overfladevand i henhold til artikel 4, for at undgå enhver væsentlig forringelse af sådant vands økologiske tilstand og for at undgå enhver væsentlig skadelig indvirkning på tilknyttede terrestriske økosystemer.

[...]«

- 3 Artikel 4 i direktiv 2000/60 med overskriften »Miljømål« fastsætter:

»1. Ved iværksættelsen af de indsatsprogrammer, der er angivet i vandområdeplanerne, gælder følgende:

a) overfladevand

- i) medlemsstaterne iværksætter de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle overfladevandområder, med forbehold af anvendelse af stk. 6 og 7, jf. dog stk. 8
- ii) medlemsstaterne beskytter, forbedrer og restaurerer alle overfladevandområder med forbehold af anvendelse af nr. iii) for kunstige og stærkt modificerede vandområder, med henblik på at opnå god tilstand for overfladevand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 15 år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og anvendelse af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8

- iii) medlemsstaterne beskytter og forbedrer alle kunstige og stærkt modificerede vandområder med henblik på at opnå et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 15 år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og anvendelse af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8
- iv) medlemsstaterne iværksætter de nødvendige foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1 og 8, med henblik på en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer samt standsning eller udfasning af emissioner, udledninger og tab af prioriterede farlige stoffer

med forbehold af de for de berørte parter relevante internationale aftaler, som der henvises til i artikel 1

b) grundvand

- i) medlemsstaterne iværksætter de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer til grundvand og at forebygge forringelse af tilstanden af alle grundvandsforekomster med forbehold af anvendelse af stk. 6 og 7, jf. dog stk. 8, og med forbehold af anvendelse af artikel 11, stk. 3, litra j)
- ii) medlemsstaterne beskytter, forbedrer og restaurerer alle grundvandsforekomster, sørger for balance mellem indvinding og grundvandsdannelse med henblik på at opnå god grundvandstilstand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 15 år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og anvendelsen af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8, og med forbehold af anvendelse af artikel 11, stk. 3, litra j)
- iii) medlemsstaterne iværksætter de nødvendige foranstaltninger med henblik på at vende enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationen af et hvilket som helst forurenende stof hidrørende fra menneskelig aktivitet med henblik på en progressiv reduktion af forureningen af grundvandet.

Foranstaltningerne med henblik på at vende tendensen skal iværksættes i overensstemmelse med artikel 17, stk. 2, 4 og 5, under hensyn til gældende standarder i den relevante fællesskabslovgivning, med forbehold af anvendelse af denne artikels stk. 6 og 7, jf. dog dens stk. 8

c) beskyttede områder

medlemsstaterne skal overholde alle krav og mål senest 15 år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden, medmindre andet er fastsat i de fællesskabsretsakter, i henhold til hvilke de enkelte beskyttede områder er oprettet.

2. Hvis mere end ét af målene i stk. 1 gælder for en given forekomst af vand, anvendes det strengeste.

3. Medlemsstaterne kan udpege et overfladevandområde som kunstigt eller stærkt modificeret, hvis:

- a) de ændringer af områdets hydromorfologiske karakteristika, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, ville have betydelige negative indvirkninger på:
 - i) miljøet generelt
 - ii) sejlads, herunder havnefaciliteter, eller rekreative aktiviteter
 - iii) aktiviteter, der er årsag til oplagring af vand, f.eks. drikkevandsforsyning, el-produktion eller kunstvanding
 - iv) vandregulering, beskyttelse mod oversvømmelse, dræning, eller
 - v) andre lige så vigtige bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter

- b) de nyttige mål, der tilsigtes ved de kunstige eller modificerede karakteristika af vandområdet, ikke med rimelighed på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger kan opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning.

En sådan udpegning og begrundelsen herfor anføres udtrykkeligt i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og revideres hvert sjette år.

4. Fristerne i stk. 1 kan med henblik på en gradvis opfyldelse af målene for forekomster af vand forlænges, under forudsætning af at der ikke sker yderligere forringelse af det pågældende vandområdes tilstand, og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) medlemsstaterne afgør, at alle de nødvendige forbedringer i vandets tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden for den tidsplan, der er fastsat i nævnte stykke af mindst en af følgende årsager:
 - i) der er behov for så store forbedringer, at de af tekniske årsager kun kan gennemføres i faser, der overskrider tidsplanen.
 - ii) der ville være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for tidsplanen.
 - iii) de naturlige forhold muliggør ikke en rettidig forbedring af vandforekomstens tilstand.
- b) forlængelse af fristen er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt fastsat og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13
- c) fristforlængelser begrænses til højst to yderligere ajourføringer af vandområdeplanen, bortset fra de tilfælde, hvor de naturlige forhold er af en sådan karakter, at målene ikke kan opfyldes inden for denne periode
- d) vandområdeplanen indeholder en oversigt over de foranstaltninger, der kræves i henhold til artikel 11 og anses for nødvendige for gradvis at bringe vandet i overensstemmelse med den krævede tilstand inden udløbet af den forlængede frist, grundene til enhver væsentlig forsinkelse i gennemførelsen af disse foranstaltninger og den forventede tidsplan for deres gennemførelse. En gennemgang af gennemførelsen af disse foranstaltninger og en oversigt over alle yderligere foranstaltninger medtages i ajourføringerne af vandområdeplanen.

5. Medlemsstaterne kan for specifikke forekomster af vand tilstræbe mindre strenge miljømål end krævet i henhold til stk. 1, såfremt disse er påvirket af menneskelig aktivitet, som fastslået i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, eller deres naturlige betingelser er sådanne, at opfyldelse af disse mål er uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger, og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) de miljømæssige og socioøkonomiske behov, der dækkes af sådanne menneskelige aktiviteter, kan ikke opfyldes med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning og ikke medfører uforholdsmæssigt store omkostninger
- b) medlemsstaterne sikrer:
 - med hensyn til overfladevand, at der opnås den bedst mulige økologiske og kemiske tilstand i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteters eller forureningens karakter
 - med hensyn til grundvandsforekomster, at grundvandets gode tilstand ændres mindst muligt i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteters eller forureningens karakter
- c) der sker ikke yderligere forværring af tilstanden for det berørte vandområde

d) fastsættelsen af mindre strenge miljømål er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt nævnt i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.

6. Midlertidig forringelse af vandforekomsternes tilstand er ikke i modstrid med kravene i dette direktiv, hvis forringelsen skyldes omstændigheder af naturlig art eller force majeure, som er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, navnlig voldsomme oversvømmelser og langvarig tørke, eller skyldes omstændigheder som følge af ulykker, der ikke med rimelighed kunne have været forudset, såfremt følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) der tages alle praktisk gennemførlige skridt for at forebygge yderligere forringelse af tilstanden og for ikke at hindre opfyldelse af målene i dette direktiv i andre forekomster af vand, der ikke er berørt af disse omstændigheder
- b) vandområdeplanen redegør for de betingelser, hvorunder omstændigheder, der er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, kan påberåbes, herunder fastlæggelse af passende indikatorer
- c) de foranstaltninger, der skal træffes under sådanne ekstraordinære omstændigheder, indgår i indsatsprogrammet og vil ikke bringe genoprettelsen af vandforekomstens kvalitet i fare, når omstændighederne ikke længere foreligger
- d) virkningerne af de omstændigheder, der er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, gennemgås årligt, og under hensyn til de årsager, der er fastsat i stk. 4, litra a), træffes alle praktisk gennemførlige foranstaltninger for så hurtigt, som det kan lade sig gøre, at genetablere den tilstand, vandforekomsten havde, inden virkningerne af disse omstændigheder viste sig, og
- e) en oversigt over virkningerne af omstændighederne og af de foranstaltninger, der er truffet eller skal træffes i henhold til litra a) og d), medtages i den næste ajourføring af vandområdeplanen.

7. Medlemsstaterne misligholder ikke dette direktiv, hvis:

- manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale, eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller forandringer i grundvandsforekomsternes niveau, eller hvis
- manglende forebyggelse af et overfladevandområdes forringelse fra tilstanden »høj« til tilstanden »god« skyldes nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter,

og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) der tages alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.
- b) grundene til disse ændringer eller forandringer er specifikt angivet og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.
- c) ændringerne eller forandringerne er begrundet i væsentlige samfundsinteresser, og/eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved opnåelse af målene i stk. 1 er mindre end de nyttevirkninger, der følger af de nye ændringer eller forandringer for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling, og

d) de nyttige mål, der tilsigtes ved de nye ændringer eller forandringer af vandområdet, kan ikke på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.

8. En medlemsstat, som anvender stk. 3, 4, 5, 6 og 7, sørger for, at anvendelsen ikke vedvarende udelukker eller hindrer opfyldelse af målene i dette direktiv i andre forekomster af vand inden for samme vandområdedistrikt, og at den er forenelig med gennemførelsen af anden fællesskabslovgivning på miljøområdet.

9. Der skal tages skridt til at sikre, at anvendelsen af de nye bestemmelser, herunder anvendelsen af stk. 3, 4, 5, 6 og 7, garanterer mindst det samme beskyttelsesniveau som den eksisterende fællesskabslovgivning.«

4 Artikel 8 i direktiv 2000/60 med overskriften »Overvågning af overfladevandets og grundvandets tilstand samt overvågning af beskyttede områder« bestemmer i stk. 1:

»Medlemsstaterne sørger for, at der opstilles programmer for overvågning af vandtilstanden, for at der kan udarbejdes en sammenhængende og overordnet oversigt over denne inden for hvert vandområdedistrikt:

- for overfladevand skal programmerne omfatte:
 - i) mængde og niveau eller vandføring, i det omfang det er relevant for den økologiske og den kemiske tilstand og det økologiske potentiale, og
 - ii) den økologiske og kemiske tilstand og det økologiske potentiale
- for grundvand skal programmerne omfatte overvågning af den kemiske og den kvantitative tilstand
- for beskyttede områder skal ovennævnte programmer suppleres med specifikationerne i den fællesskabslovgivning, i henhold til hvilken de enkelte beskyttede områder er udpeget.«

5 Artikel 9, stk. 1 og 2, i direktiv 2000/60 lyder således:

»1. Medlemsstaterne tager hensyn til princippet om, at alle omkostninger i forbindelse med forsyningspligttydelser, herunder miljømæssige og ressourcerelaterede omkostninger, skal dækkes, under hensyn til den økonomiske analyse, der foretages i henhold til bilag III, og navnlig i overensstemmelse med princippet om, at forureneren betaler.

Medlemsstaterne sikrer inden 2010, at:

- prissætningspolitikken giver brugerne passende tilskyndelse til en effektiv anvendelse af vandressourcerne og derved bidrager til opfyldelse af direktivets miljømål
- de forskellige vandanvendelsessektorer, opdelt i mindst sektorerne husholdninger, industri og landbrug, yder et passende bidrag til dækning af omkostningerne i forbindelse med forsyningspligttydelser, baseret på den økonomiske analyse, der foretages i henhold til bilag III, og under hensyn til princippet om, at forureneren betaler.

Medlemsstaterne kan i den forbindelse tage hensyn til omkostningsdækningens sociale og økonomiske følger samt til de geografiske og klimatiske forhold i den eller de berørte regioner.

2. Medlemsstaterne anfører i vandområdeplanerne, hvilke skridt der er planlagt til gennemførelse af stk. 1, som vil bidrage til at nå dette direktivs miljømål, og hvilket bidrag de forskellige vandanvendelser yder til dækning af omkostningerne i forbindelse med forsyningspligttydelser.«

6 Artikel 10 i direktiv 2000/60 med overskriften »Den kombinerede fremgangsmåde ved punktkilder og diffuse kilder« fastsætter følgende:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at alle de i stk. 2 omhandlede udledninger til overfladevand kontrolleres efter den kombinerede fremgangsmåde i denne artikel.

2. Medlemsstaterne sikrer indførelse og/eller gennemførelse af:

- a) en emissionskontrol baseret på den bedste tilgængelige teknologi, eller
- b) de relevante emissionsgrænseværdier, eller
- c) i tilfælde af diffuse virkninger, en kontrol der, hvor det er relevant, omfatter den bedste miljøpraksis

som fastsat i:

- Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening [EFT L 257, s. 26]
- Rådets direktiv 91/271/EØF af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand [EFT L 135, s. 40]
- Rådets direktiv 91/676/EØF af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget [EFT L 375, s. 1]
- de direktiver, der vedtages i henhold til artikel 16 i dette direktiv
- de direktiver, der er opført i bilag IX
- anden relevant fællesskabslovgivning

senest 12 år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden, medmindre andet er foreskrevet i den pågældende retsakt.

3. Hvis et kvalitetsmål eller et kvalitetskrav, uanset om de er fastsat i henhold til dette direktiv, i de direktiver, der er opført i bilag IX, eller i henhold til anden fællesskabslovgivning, kræver overholdelse af strengere betingelser end dem, som følger af anvendelsen af stk. 2, fastsættes der i overensstemmelse hermed strengere emissionskontrol.«

7 Artikel 11 i direktiv 2000/60 med overskriften »Indsatsprogram«, fastsætter i stk. 5:

»Hvis overvågning eller andre data viser, at målene i artikel 4 for et vandområde ikke kan ventes opfyldt, sørger medlemsstaterne for:

- at årsagerne hertil undersøges
- at relevante tilladelser og godkendelser undersøges og eventuelt revideres
- at overvågningsprogrammer revideres og eventuelt tilpasses
- at der fastsættes sådanne yderligere foranstaltninger, som er nødvendige for at opfylde disse mål, herunder, hvor det er relevant, fastlæggelse af strengere miljøkvalitetskrav efter procedurerne i bilag V.

Hvis disse årsager hidrører fra omstændigheder af naturlig art eller force majeure, som er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, navnlig voldsomme oversvømmelser og langvarig tørke, kan medlemsstaten beslutte, at yderligere foranstaltninger ikke er gennemførlige, jf. dog artikel 4, stk. [6].«

- 8 Punkt 1.3, stk. 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1, i bilag V til direktiv 2000/60 er affattet således:

»1.3. Overvågning af overfladevands økologiske og kemiske tilstand Overvågningsnettet for overfladevand oprettes i overensstemmelse med kravene i artikel 8. Overvågningsnettet udformes på en sådan måde, at det giver et sammenhængende og generelt overblik over den økologiske og kemiske tilstand inden for hvert vandløbsopland og giver mulighed for klassificering af vandområderne i fem klasser i overensstemmelse med de normgivende definitioner i punkt 1.2. Medlemsstaterne udarbejder et eller flere kort, der viser overvågningsnettet for overfladevand i vandområdeplanen. På grundlag af den karakterisering og vurdering af miljøvirkninger, der foretages i henhold til direktivets artikel 5 og bilag II, udarbejder medlemsstaterne for hver periode, for hvilken der gælder en vandområdeplan, et kontrolovervågningsprogram og et operationelt overvågningsprogram. Medlemsstaterne kan også i nogle tilfælde have behov for at udarbejde undersøgelsesovervågningsprogrammer. Medlemsstaterne overvåger parametre, der er indikatorer for tilstand for alle relevante kvalitetselementer. Ved udvælgelsen af parametre for biologiske kvalitetselementer identificerer medlemsstaterne det passende taksonomiske niveau, der er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig pålidelighed og præcision i klassificeringen af kvalitetselementerne. Planen indeholder skøn over pålideligheden og præcisionen af overvågningsprogrammernes resultater. [...]

1.3.4. Overvågningsfrekvens I kontrolovervågningsperioden gælder de frekvenser, der er anført nedenfor, for overvågningsparametre, der er indikatorer for fysisk-kemiske kvalitetselementer, medmindre større intervaller er berettigede på grundlag af teknisk viden og ekspertvurderinger. For biologiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer foretages overvågningen mindst én gang i kontrolovervågningsperioden. Operationel overvågning: frekvensen af den overvågning, der er nødvendig for alle parametre, fastsættes af medlemsstaterne på en sådan måde, at der fremkommer tilstrækkelig mange data til en pålidelig vurdering af det relevante kvalitetselements tilstand. Som en retningslinje bør overvågningen finde sted med intervaller, der ikke er længere end dem, der er angivet i oversigten nedenfor, medmindre større intervaller vil være berettigede på grundlag af teknisk viden og ekspertvurderinger. Frekvenserne vælges på en sådan måde, at der opnås et acceptabelt pålideligheds- og præcisionsniveau. Vandområdeplanen skal indeholde skøn over det pålideligheds- og præcisionsniveau, der er opnået i overvågningsystemet. Der vælges overvågningsfrekvenser, der tager hensyn til variabiliteten i parametre, der er et resultat af både naturlige og menneskelige forhold. De tidspunkter, hvorpå overvågningen foretages, udvælges på en sådan måde, at årstidsvariationernes virkning på resultaterne minimeres, og det sikres, at resultaterne afspejler ændringer i vandområdet, der skyldes ændringer som følge af menneskelige belastninger. Supplerende overvågning på forskellige årstider inden for samme år foretages om nødvendigt for at opfylde dette mål.

Kvalitetsselement	Vandløb	Søer	Overgangsvande	Kystvande
Biologisk				
Fytoplankton	6 måneder	6 måneder	6 måneder	6 måneder
Anden akvatisk flora	3 år	3 år	3 år	3 år
Makroinvertebrater	3 år	3 år	3 år	3 år
Fisk	3 år	3 år	3 år	
Hydromorfologisk				
Kontinuitet	6 år			
Hydrologi	kontinuerlig	1 måned		
Morfologi	6 år	6 år	6 år	6 år
Fysisk-kemisk				
Termiske forhold	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Iltning	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Salinitet	3 måneder	3 måneder	3 måneder	
Næringsstofftilstand	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Forsuringstilstand	3 måneder	3 måneder		
Andre forurenende stoffer	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Stoffer på listen over prioriterede stoffer	1 måned	1 måned	1 måned	1 måned

1.3.5. Supplerende overvågningskrav for beskyttede områder Ovennævnte overvågningsprogrammer suppleres med henblik på opfyldelse af følgende krav:

Drikkevandsindvindingssteder Overfladevandområder udpeget i henhold til direktivets artikel 7 (drikkevandsindvinding), hvorfra der gennemsnitligt frembringes mere end 100 m³ om dagen, udpeges som overvågningssteder og underkastes supplerende overvågning i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde kravene i nævnte artikel. Sådanne vandområder overvåges for alle prioriterede stoffer, der udledes, og alle andre stoffer udledt i signifikante mængder, der kan være af betydning for vandområdets tilstand, og som kontrolleres i henhold til bestemmelserne i drikkevandsdirektivet. Overvågningen udføres med de frekvenser, der er angivet nedenfor:

Forsynet befolkning	Frekvens
< 10 000	4 pr. år
10 000 til 30 000	8 pr. år
> 30 000	12 pr. år

Habitat- og artsbeskyttelsesområder Vandområder, der udgør sådanne områder, omfattes af ovennævnte operationelle overvågningsprogram, hvis de på grundlag af miljøvurderingen og kontrolovervågningen anses for ikke at kunne opfylde miljømålene i henhold til direktivets artikel 4. Overvågningen udføres med henblik på at vurdere omfang og virkninger af alle relevante signifikante belastninger af disse vandområder og om nødvendigt for at vurdere ændringer i vandområdernes tilstand som følge af indsatsprogrammerne. Overvågningen skal fortsætte, indtil områderne opfylder de vandrelaterede krav i den lovgivning, i henhold til hvilken de er udpeget, samt målene herfor i henhold til direktivets artikel 4. [...]

1.4. Klassificering og præsentation af økologisk tilstand

1.4.1. De biologiske overvågningsresultaters sammenlignelighed

- i) Medlemsstaterne opretter overvågningsystemer med det formål at vurdere værdierne for de biologiske kvalitetselementer, der er specificeret for hver kategori overfladevand eller for stærkt modificerede og kunstige overfladevandområder. Ved anvendelse af den nedenfor anførte procedure på stærkt modificerede eller kunstige vandområder opfattes udtrykket »økologisk tilstand« som »økologisk potentiale«. Disse systemer kan anvende særlige arter eller grupper af arter, der er repræsentative for kvalitetselementet som helhed.
- ii) For at overvågningsystemerne kan være sammenlignelige, skal resultaterne af de systemer, medlemsstaterne anvender, udtrykkes som økologiske kvalitetsratioer med henblik på klassificering af økologisk tilstand. Disse ratioer repræsenterer forholdet mellem værdierne for de biologiske parametre, der er observeret for et givent overfladevandområde, og værdierne for disse parametre under de referenceforhold, der gælder for det pågældende område. Ratioen udtrykkes som en talværdi mellem nul og én, således at en høj økologisk tilstand repræsenteres af værdier tæt på én og en dårlig økologisk tilstand af værdier tæt på nul.

- iii) For hver kategori overfladevand inddeler hver medlemsstat skalaen for den økologiske kvalitetsratio i dens overvågningssystem i fem klasser gående fra høj til dårlig økologisk tilstand, som defineret i punkt 1.2, idet hver af grænselinjerne mellem klasserne tildeles en talværdi. Værdien for grænselinjen mellem klasserne høj og god tilstand og værdien for grænselinjen mellem god og moderat tilstand fastsættes ved den interkalibrering, der er beskrevet nedenfor.
- iv) Kommissionen skal lette denne interkalibrering med henblik på at sikre, at grænselinjerne mellem klasser fastsættes i overensstemmelse med de normgivende definitioner i punkt 1.2, og at der er sammenlignelighed mellem medlemsstaterne indbyrdes.
- v) I forbindelse med interkalibreringen skal Kommissionen fremme en informationsudveksling mellem medlemsstaterne, der skal føre til identifikation af en række lokaliteter i hver økoregion i Fællesskabet; Netværket skal bestå af lokaliteter udvalgt blandt en række overfladevandområdetyper, der findes inden for hver økoregion. For hver udvalgt type overfladevandområde skal netværket bestå af mindst to lokaliteter svarende til grænselinjen mellem de normgivende definitioner af høj og god tilstand og mindst to lokaliteter svarende til grænselinjen mellem de normgivende definitioner af god og moderat tilstand. Lokaliteterne udvælges ved ekspertvurderinger på grundlag af fælles inspektioner og anden til rådighed værende information.
- vi) Hver medlemsstats overvågningssystem anvendes på de lokaliteter i interkalibreringsnetværket, der både befinder sig i økoregionen og er af en type overfladevand, hvorpå systemet anvendes i medfør af kravene i dette direktiv. Resultaterne af denne anvendelse benyttes til fastsættelse af talværdierne for de relevante grænselinjer mellem klasserne i hver medlemsstats overvågningssystem.
- vii) Kommissionen udarbejder et udkast til register over de lokaliteter, der skal udgøre interkalibreringsnetværket. Det endelige register over lokaliteter fastlægges efter forskriftsproceduren i artikel 21, stk. 2.
- viii) Kommissionen og medlemsstaterne afslutter interkalibreringsarbejdet inden 18 måneder efter tidspunktet for offentliggørelsen af det endelige register.
- ix) Resultaterne af interkalibreringsarbejdet og værdierne for klassifikationerne i medlemsstaternes overvågningssystemer i overensstemmelse med nr. i)-viii), som har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 21, stk. 3, og offentliggøres senest seks måneder efter afslutningen af interkalibreringen.

1.4.2. Præsentation af overvågningsresultater og klassificering af økologisk tilstand og økologisk potentiale

- i) For de forskellige kategorier overfladevandområder repræsenteres den økologiske tilstandsklassifikation ved den laveste af værdierne for de biologiske og fysisk-kemiske overvågningsresultater for de relevante kvalitetselementer klassificeret som angivet i første kolonne i tabellen nedenfor. Medlemsstaterne udarbejder et kort for hvert vandområdedistrikt, der viser den økologiske tilstandsklassifikation for hvert vandområde illustreret med

farvekoder som angivet i anden kolonne i tabellen nedenfor for at vise det pågældende vandområdes økologiske tilstandsklassifikation:

Økologisk tilstandsklassifikation	Farvekode
Høj	Blå
God	Grøn
Moderat	Gul
Ringe	Orange
Dårlig	Rød

- ii) For stærkt modificerede og kunstige vandområder repræsenteres klassifikationen af det økologiske potentiale ved den laveste af værdierne for de biologiske og fysisk-kemiske overvågningsresultater for de relevante kvalitetselementer klassificeret som angivet i første kolonne i tabellen nedenfor. Medlemsstaterne udarbejder et kort for hvert vandområdedistrikt, der viser klassifikationen af det økologiske potentiale for hvert vandområde illustreret med farvekoder, for kunstige vandområder som angivet i anden kolonne i tabellen nedenfor og for stærkt modificerede vandområder som angivet i tabellens tredje kolonne.

Klassifikation af økologisk potentiale	Farvekode	
	Kunstige vandområder	Stærkt modificerede vandområder
Godt og derover	Skravering med lige brede grønne og lysegrå striber	Skravering med lige brede grønne og mørkegrå striber
Moderat	Skravering med lige brede gule og lysegrå striber	Skravering med lige brede gule og mørkegrå striber
Ringe	Skravering med lige brede orange og lysegrå striber	Skravering med lige brede orange og mørkegrå striber
Dårlig	Skravering med lige brede røde og lysegrå striber	Skravering med lige brede røde og mørkegrå striber

- iii) Medlemsstaterne angiver ligeledes med en sort prik på kortet de vandområder, hvor manglende opnåelse af god tilstand eller godt økologisk potentiale skyldes manglende overholdelse af et eller flere miljøkvalitetskrav for det pågældende vandområde med hensyn til specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer (ifølge medlemsstatens egne regler).

1.4.3. Præsentation af overvågningsresultater og klassificering af kemisk tilstand Hvis et vandområde overholder alle de miljøkvalitetskrav, der er fastsat i bilag IX, i direktivets artikel 16 og i anden relevant fællesskabslovgivning, der indeholder miljøkvalitetskrav, registreres det, at det har en god kemisk tilstand. Er det ikke tilfældet, registreres det, at god kemisk tilstand ikke er opnået. [...]

2.4. Overvågning af grundvands kemiske tilstand

2.4.1. Grundvandsovervågningsnet Grundvandsovervågningsnettet oprettes i overensstemmelse med kravene i direktivets artikel 7 og 8. Overvågningsnettet udformes således, at det giver et sammenhængende og omfattende overblik over grundvandets kemiske tilstand i hvert vandløbsopland, og således at langsigtede menneskeskabte tendenser til stigning i forekomsten af forurenende stoffer kan registreres. På grundlag af den karakterisering og miljøvurdering, der gennemføres i henhold til

direktivets artikel 5 og bilag II, udarbejder medlemsstaterne for hver gyldighedsperiode for en vandområdeplan et program for kontrolovervågning, som anvendes i resten af planperioden. I planen anføres der skøn over, hvor pålidelige og præcise overvågningsprogrammets resultater er. [...]«

- 9 Bilag VII til direktiv 2000/60 med overskriften »Vandområdeplaner« bestemmer følgende i del A, punkt 7.2-7.10:

»A. Vandområdeplanerne skal omfatte følgende elementer:

[...]

- 7.2. en rapport om, hvilke praktiske skridt og foranstaltninger der er truffet for at anvende princippet om dækning af omkostningerne ved vandanvendelse i overensstemmelse med direktivets artikel 9
- 7.3. et resumé af de foranstaltninger, der er truffet for at opfylde kravene i direktivets artikel 7
- 7.4. et resumé af foranstaltningerne til kontrol med indvinding og opmagasinering af vand, herunder henvisning til registre og identifikation af tilfælde, hvor der er gjort undtagelser i henhold til direktivets artikel 11, stk. 3, litra e)
- 7.5. et resumé af de kontrolforanstaltninger, der er vedtaget for punktkildeudledninger og andre aktiviteter, der påvirker vandets tilstand, i overensstemmelse med direktivets artikel 11, stk. 3, litra g) og i)
- 7.6. identifikation af tilfælde, hvor der er givet tilladelse til direkte udledning til grundvandet i overensstemmelse med direktivets artikel 11, stk. 3, litra j)
- 7.7. et resumé af de foranstaltninger, der er truffet vedrørende prioriterede stoffer i overensstemmelse med direktivets artikel 16
- 7.8. et resumé af de foranstaltninger, der er truffet for at forebygge eller reducere virkningerne af forureningsuheld
- 7.9. et resumé af foranstaltningerne under artikel 11, stk. 5, for vandforekomster, hvor målene i artikel 4 ikke kan ventes opfyldt
- 7.10. nærmere oplysninger om, hvilke supplerende foranstaltninger der anses for nødvendige for at opfylde de opstillede miljømål

[...]«

Polsk ret

Vandloven

- 10 Artikel 113 i vandloven af 18. juli 2001 (Dz. U. 2001, nr. 115, position 1229) i den affattelse, der fandt anvendelse den 28. august 2010 (herefter »vandloven«), bestemmer:

»[...]

4. Registret over beskyttede områder omfatter lister over

- 1) områder, der er udpeget til indvinding af vand til befolkningens drikkevandsforsyning.
- 2) områder, der er udpeget til beskyttelse af økonomisk vigtige akvatiske arter
- 3) vandområder, der er udpeget til rekreative formål, herunder til badevandsområder
- 4) områder, der er følsomme over for eutrofiering forårsaget af forurening fra bykilder
- 5) områder, der er sårbare over for forurening fra nitrater, der stammer fra landbruget

- 6) områder, der er udpeget til beskyttelse af habitater eller arter i henhold til naturbeskyttelsesloven, og hvor opretholdelse eller forbedring af vandets tilstand er en vigtig faktor i deres beskyttelse

[...]«

11 Vandlovens artikel 113a bestemmer:

»[...]

2. De grundlæggende foranstaltninger, der er omhandlet i stk. 1, tilsigter at opfylde minimumsbetingelserne og omfatter:

[...]

- 2) handlinger, der har til formål at gennemføre princippet om dækning af omkostningerne ved de tjenesteydelser, der er knyttet til vandanvendelse

[...]

4. Ved udarbejdelsen af det nationale vandmiljøprogram skal der foretages økonomiske analyser af vandanvendelsen under hensyntagen til princippet om dækning af omkostningerne ved de tjenesteydelser, der er knyttet til vandanvendelse, og til de langsigtede modeller vedrørende opfyldelsen af behov på området for anvendelse af vandressourcer i vandområdedistrikterne.

[...]«

12 Vandlovens artikel 114 bestemmer:

»1. Vandområdeplanerne omfatter følgende elementer:

- 1) en generel beskrivelse af vandområdedistriktets karakteristika, som bl.a. omfatter:
 - a) en liste over overfladevandområder, der præciserer deres type og de referenceforhold, der er blevet opstillet
 - b) en liste over grundvandsområder
- 2) et resumé af identifikationen af signifikante menneskeskabte belastninger og af vurderingen af deres indvirkning på overfladevandets og grundvandets tilstand,
- 3) lister over beskyttede områder som omhandlet i artikel 113, stk. 2, nr. 5, med kortlægning af disse
- 4) et kort over overvågningsnet med en præsentation af overvågningsprogrammer
- 5) en liste over de miljømål, der er opstillet for vandområderne og de beskyttede områder
- 6) et resumé af resultaterne af den økonomiske analyse af vandanvendelsen
- 7) et resumé af de handlinger, der er fastsat ved det nationale vandmiljøprogram, der fokuserer på midlerne til at opnå de fastsatte miljømål
- 8) en liste over mere detaljerede programmer og områdeplaner for vandområdedistriktet, hvori særlige deloplande, sektorer, problemer eller vandtyper tages op til behandling, samt et resumé af deres indhold

- 9) et resumé af de foranstaltninger, der er truffet med hensyn til oplysning og høring af offentligheden, de resultater, der er opnået, og de ændringer i planen, de har medført
- 10) en liste over kompetente myndigheder på vandområdet
- 11) oplysninger om måderne og procedurerne, som giver adgang til de baggrundsoplysninger og -dokumenter, der er anvendt til at udarbejde planen og oplysningerne om de resultater, der forventes af gennemførelsen deraf

[...]

4. Ajourføringen af vandområdeplanen skal ud over de oplysninger, der er omhandlet i stk. 1, omfatte:

- 1) et resumé af eventuelle ændringer eller ajourføringer foretaget efter offentliggørelsen af den tidligere vandområdeplan
- 2) en vurdering af de fremskridt, der er gjort hen imod at få opfyldt miljømålene, herunder en fremlæggelse af overvågningsresultater for den forudgående planperiode, og en redegørelse for eventuelle miljømål, der ikke er blevet opfyldt
- 3) en begrundet beskrivelse af eventuelle foranstaltninger, der var planlagt i den tidligere version af vandområdeplanen, men som ikke blev iværksat
- 4) en beskrivelse af de supplerende foranstaltninger, der er nødvendige for at iværksætte planen

[...]«

13 Vandlovens artikel 155a bestemmer:

»1. Overvågningen af vand tilsigter at opnå oplysninger om overfladevandets og grundvandets tilstand med henblik på planlægningen af forvaltningen af vand og vurderingen af opfyldelsen af miljømålene.

2. Analysen og vurderingen af overfladevandets og grundvandets tilstand foretages inden for rammerne af den nationale miljøovervågning.

3. Den regionale inspektør på området for miljøbeskyttelse foretager analyser af overfladevand for så vidt angår de fysisk-kemiske, kemiske og biologiske parametre.

4. Den nationale hydrologisk-meteorologiske tjeneste foretager analyser af overfladevand for så vidt angår de hydrologiske og morfologiske parametre.

5. Den nationale hydrogeologiske tjeneste analyserer og vurderer grundvandets tilstand for så vidt angår de fysisk-kemiske og kvantitative parametre.

6. I behørigt begrundede tilfælde foretager den regionale inspektør på området for miljøbeskyttelse i forståelse med den nationale hydrogeologiske tjeneste supplerende analyser vedrørende fysisk-kemiske parametre for grundvandet og indgiver gennem den øverste inspektør på området for miljøbeskyttelse resultaterne af disse analyser til den nationale hydrogeologiske tjeneste.

7. I behørigt begrundede tilfælde foretager den øverste inspektør på området for miljøbeskyttelse i forståelse med formanden for den nationale vandforvaltning på grundlag af resultaterne af de analyser, der er omhandlet i stk. 3-6, en udtømmende vurdering af vandets tilstand i vandområdedistrikterne under hensyntagen til opdelingen i vandområder og foretager, såfremt analysernes særegenheder begrunder det, de analyser, der er omhandlet i stk. 2.«

Miljøbeskyttelsesloven

- 14 Artikel 25, stk. 2, i miljøbeskyttelsesloven af 27. april 2001 (Dz. U., nr. 62, position 627, herefter »miljøbeskyttelsesloven«) fastsætter, at statens miljøovervågning består af et system for måling, vurdering og diagnosticering af den økologiske tilstand og for indsamling, behandling og spredning af miljøoplysninger.
- 15 I henhold til ordlyden af denne lovs artikel 25, stk. 3, bidrager statens miljøovervågning til miljøbeskyttelsesforanstaltningerne ved systematisk information fra administrationens myndigheder og fra offentligheden vedrørende:
- »[...]
- 1) de naturlige elementers kvalitet, overholdelsen af kvalitetsnormer for miljøet, defineret ved bestemmelser, og for de niveauer, der er omhandlet i artikel 3, nr. 28, litra b) og c), samt vedrørende områderne for overskridelse af disse normer og niveauer
 - 2) ændringerne af de naturlige elementers kvalitet og grundene til disse ændringer, herunder årsagssammenhænge mellem emissionerne og de naturlige elementers tilstand«

Naturbeskyttelsesloven

- 16 I henhold til artikel 112 i naturbeskyttelsesloven af 14. maj 2013 (konsolideret udgave af lov af 16.4.2004, Dz. U. fra 2013, position 627, herefter »naturbeskyttelsesloven«) omfatter statens miljøovervågning en miljøovervågning af den biologiske og landskabsmæssige mangfoldighed.
- 17 Denne artikels stk. 2 fastsætter, at miljøovervågningen består i at observere og undersøge tilstanden for og ændringerne i bestanddelene i den biologiske og landskabsmæssige mangfoldighed, herunder de typer af naturlige habitater og arter, som er i Den Europæiske Unions interesse, og navnlig de prioriterede typer af naturlige habitater og arter, samt i at undersøge effektiviteten af metoder til beskyttelse af naturen.

Bekendtgørelsen af 3. oktober 2005

- 18 I miljøministerens bekendtgørelse af 3. oktober 2005 om de særlige betingelser, som hydrologiske og geologisk-ingenørvidenskabelige dokumenter skal opfylde (Dz. U. nr. 201, herefter »bekendtgørelsen af 3. oktober 2005«), fastsættes det i artikel 2, stk. 1, nr. 13, og stk. 2:

»1. I denne retsakt forstås ved:

[...]

- 13) tilgængelige ressourcer: den mængde grundvand, som kan indvindes i et område med ligevægt under bestemte miljømæssige og hydrologiske betingelser, uden angivelse af særlig beliggenhed eller tekniske eller økonomiske betingelser på området for indvinding af vand

[...]

2. De disponible ressourcer af grundvand fra balanceområdet, som er fastlagt i den hydrogeologiske dokumentation, gør det muligt:

- 1) at vurdere graden af udnyttelse af grundvandsressourcer og kvantiteten af disponible reserver eller vandressourceunderskuddet i balanceområdet, herunder i vandområdet eller deloplandet;
- 2) at identificere potentielle steder til konstruktion af indvinding af grundvand
- 3) at gennemføre undersøgelsen af ressourcer i områderne for intensiv og koncentreret udnyttelse af grundvand og at undersøge disse ressourcer
- 4) at opstille en hydro-økonomisk opgørelse med henblik på at definere betingelserne for anvendelse af vand fra vandområdet eller deloplandet

[...]«

Bekendtgørelsen af 23. juli 2008

- 19 Artikel 2, stk. 1, i miljøministerens bekendtgørelse af 23. juli 2008 om kriterierne og måderne for vurdering af grundvandets tilstand (Dz. U. nr. 143, position 896, herefter »bekendtgørelsen af 23. juli 2008«) bestemmer:

»Klassificeringen af grundvandstilstanden ifølge de fysisk-kemiske parametre hviler på følgende fem kvalitative klasser

[...]

- 2) Klasse II – vand af god kvalitet, hvori:
 - a) værdierne af visse fysisk-kemiske parametre er høje på grund af den naturlige proces, der opstår i grundvandet
 - b) værdierne af fysisk-kemiske parametre ikke angiver en indvirkning fra menneskeskabte aktiviteter eller angiver en sådan indvirkning som meget svag

[...]«

- 20 Den nævnte bekendtgørelses artikel 8, stk. 2-4, fastsætter:

»2. Vurderingerne af den kvantitative grundvandstilstand foretages på bestemte ensartede grundvandsområder.

[...]

3. Vurderingen af den kvantitative grundvandstilstand foretages ved at fastlægge størrelsen af ressourcereserver i ensartede grundvandsområder og ved at fortolke resultaterne af kontroller vedrørende grundvandsspejlets situation.

[...]

4. Størrelsen af ressourcereserverne af grundvand fastlægges ved sammenligning af den reelle gennemsnitlige indvinding over flere år, der følger af indvindingsstederne for grundvand, udtrykt i m³ pr. dag, med omfanget af disponible grundvandsreserver til anvendelse, udtrykt i m³ pr. dag, fastsat på grundlag af disponible ressourcer opstillet for et balanceområde, der omfatter et ensartet bestemt område for grundvand; når et bestemt område for grundvand ikke er helt dækket af det

balanceområde, for hvilket de disponible ressourcer er blevet fastlagt, er det muligt at foretage en sammenligning ud fra beregningen af udnyttelse af påtænkte ressourcer af grundvand indtil de disponible ressourcer fastlægges for dette vandområde.»

Bekendtgørelsen af 20. august 2008

- 21 I bilag 6 til miljøministerens bekendtgørelse af 20. august 2008 om måderne for statens klassificering af ensartede overfladevandområder (Dz. U. nr. 162, position 1008, herefter »bekendtgørelsen af 20. august 2008«) fastsættes det i del B, punkt XIV:

»Klassificering af den økologiske tilstand for overfladevandområder og fortolkning af resultaterne af analysen af indikatorer for kvaliteten af vand ved hjælp af fysisk-kemiske, biologiske og hydromorfologiske parametre

[...]

B. Fortolkning af resultaterne af analysen af indikatorer for kvaliteten af vand ved hjælp af fysisk-kemiske, biologiske og hydromorfologiske parametre

[...]

XIV. Indtil udarbejdelsen af metoder for evaluering af den økologiske tilstand på grundlag af hydromorfologiske parametre kan klassificeringen af den økologiske tilstand foretages uden hensyntagen til disse parametre. I dette tilfælde undlades handling 4, og overfladevandområdet, som opfylder det kriterium, der er omhandlet i handling 3, nr. 1, henhører under klasse 1 i den økologiske tilstand.»

- 22 Del B, punkt XV i bilag 7 til bekendtgørelsen af 20. august 2008 fastsætter:

»Klassificering af det økologiske potentiale for kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder og fortolkning af resultaterne af analysen af indikatorer for kvaliteten af vand ved hjælp af fysisk-kemiske, biologiske og hydromorfologiske parametre

[...]

B. Fortolkning af resultaterne af analysen af indikatorer for vandkvaliteten ved hjælp af fysisk-kemiske, biologiske og hydromorfologiske parametre

[...]

XV. Indtil udarbejdelsen af metoder for evaluering af det økologiske potentiale på grundlag af hydromorfologiske parametre kan klassificeringen af det økologiske potentiale foretages uden hensyntagen til disse parametre. I dette tilfælde udelades handling 2.»

Bekendtgørelsen af 13. maj 2009

- 23 Artikel 5, stk. 2, nr. 3, i miljøministerens bekendtgørelse af 13. maj 2009 om måderne for forvaltning af overvågningen af ensartede overfladevand- og grundvandsområder (Dz. U. nr. 81, position 685, herefter »bekendtgørelsen af 13. maj 2009«) bestemmer:

»Den operationelle overvågning af overfladevandområderne foretages med følgende mål:

[...]

- 3) at fastlægge overfladevandets tilstand i de områder, som fremgår af de lister, der er omhandlet i vandlovens artikel 113, stk. 4 [...];

[...]«

24 Bilag 1 til bekendtgørelsen af 13. maj 2009 fastsætter:

»[...]

2. Kriterier for udvælgelse af overfladevandområder, der skal undergives operationel overvågning:

[...]

- 6) klassificeringen af området med overfladevand blandt de vande, der udgør habitater for fisk, bløddyr og krebsdyr, eller det gensidige afhængighedsforhold mellem vandområdet og de beskyttede områder, der er omhandlet i vandlovens artikel 113, stk. 4 [...]

[...]«

25 »Bemærkninger[ne] under tabel 2«, der fremgår af bekendtgørelsen af 13. maj 2009, fastsætter:

»[...]

- 2) Omfanget og frekvensen af analyserne vedrørende de forskellige parametre for klassifikationer, der er blevet gennemført på målestederne for de tilsigtede overvågninger, som ikke ligger i de overfladevandområder, der er udpeget til rekreative formål, herunder til badevandsområder, gentager alene de indikatorer og frekvenser, som er defineret i de internationale aftaler, der binder Republikken Polen, og i de specifikke gældende bestemmelser, navnlig dem, der er vedtaget i medfør af vandlovens artikel 50, stk. 1 og 2 [...]; i modsat fald svarer de til de elementer, der er defineret til de operationelle overvågnings målesteder.

[...]

- 4) Når en forureningskilde i et overfladevandområde, der kan udslippe særligt sundhedsskadelige stoffer for vandmiljøet, navnlig de prioriterede stoffer, som fremgår af tabel 1, i gruppen af kemiske indikatorer, karakteriseres ved tilstedeværelsen af særligt sundhedsskadelige stoffer for vandmiljøet, er konstateret eller er blevet konstateret, eller når resultaterne af den diagnostiske overvågning indikerer, at et af disse stoffer er til stede i mængder, der overskrider koncentrationsgrænserne, skal der på det målested for operationel overvågning, der ligger i dette vandområde, foretages en analyse, som omfatter de stoffer hvis tilstedeværelse i vandet er blevet konstateret eller er sandsynlig. I et sådant tilfælde foretages den operationelle overvågning vedrørende det pågældende vandområde hvert år for disse stoffer på hvert målested. Frekvensen af verifikation af biologiske parametre forbliver uændret. Frekvensen af fastlæggelsen i et særligt vandområde af hvert af de stoffer, som fremgår af tabel 1, i gruppen af prioriterede stoffer på området for vandpolitik og gruppen af indikatorer for andre forurenende stoffer [...], kan nedsættes, når de resultater, der opnås i den første hele årscyklus i planlægningscyklussen på seks år, viser, at koncentrationen af et sådant stof ikke overskrider de tilladte grænseværdier. Analysen af tilstedeværelsen af et særligt farligt stof på et målested for operationel overvågning kan ikke gennemføres, når alle de resultater, der er opnået på dette sted i løbet af det foregående år i forbindelse med den operationelle overvågning beviser, at dette stof ikke findes i vandet, eller at de handlinger, der skal forbedre vandtilstanden, ikke er blevet gennemført.«

Bekendtgørelsen af 18. juni 2009

- 26 Artikel 3, stk. 1, i ministerrådets bekendtgørelse af 18. juni 2009 om det præcise omfang af udarbejdelsen af vandområdeplaner (Dz. U. nr. 106, position 882, herefter »bekendtgørelsen af 18. juni 2009«) bestemmer:

»Den detaljerede ramme for oplysninger, der er nødvendige for opstillingen af vandområdeplaner, omfatter:

[...]

- 2) listerne over vandområder, der er opstillet i medfør af vandlovens artikel 113, stk. 2, nr. 1 [...]

[...]

- 7) oplysninger om reservoirer for indre overfladevand og grundvand med en foreløbig vurdering foretaget under hensyntagen til anvendelse deraf til befolkningens drikkevandsforsyning

[...]

- 9) resultaterne af undersøgelsen af betydningen af ændringer i grundvandsstanden

[...]«

- 27 Artikel 3, stk. 1, nr. 11, i bekendtgørelsen af 18. juni 2009 fastsætter, at de særlige oplysninger, der kræves for at opstille en vandområdeplan, omfatter et resumé af de foranstaltninger, der er indeholdt i det nationale program vedrørende vand og miljø, der for tiden er omhandlet i vandlovens artikel 113b.

- 28 Bekendtgørelsens artikel 5 bestemmer:

»Ved definitionen af miljømålene for vandområderne og de beskyttede områder, skal følgende krav være opfyldt:

[...]

- 3) de skal berettige grundene til udsættelsen af fristen for gennemførelse af miljømålene hvad angår overfladevandområderne og grundvandsområderne for de kommende planlægningscyklusser, under hensyntagen til økonomiske, sociale og naturlige aspekter

[...]«

Bekendtgørelsen af 15. november 2011

- 29 I overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i miljøministerens bekendtgørelse af 15. november 2011 om måderne for forvaltningen af overvågningen af ensartede overfladevand- og grundvandsområder (Dz. U. nr. 258, position 1550, herefter »bekendtgørelsen af 15. november 2011«) er en af måderne at overvåge ensartede overfladevandområder på at overvåge de beskyttede områder.

- 30 Artikel 5, stk. 4, i bekendtgørelsen af 15. november 2011 bestemmer:

»En overvågning af beskyttede områder indføres med henblik på at:

- 1) fastlægge tilstanden for de ensartede overfladevandområder, der findes i de beskyttede områder

- 2) fastlægge graderne under overholdelse af yderligere krav, der er opstillet for disse områder i separate bestemmelser

[...]

- 4) vurdere ændringen i tilstanden for ensartede overfladevandområder i de beskyttede områder [...]

[...]«

- 31 I henhold til afdeling 1, nr. 7, i bilag 1 til den nævnte bekendtgørelse vedrører et af kriterierne for udvælgelse af ensartede overfladevandområder, som skal overvåges inden for rammen af den diagnostiske overvågning, eksistensen af ensartede vandområder på beskyttede områder, som skal beskytte habitater eller arter, for hvilke opretholdelsen eller forbedringen af vandets tilstand er en vigtig faktor i deres beskyttelse som omhandlet i vandlovens artikel 113, stk. 4, nr. 6.
- 32 I henhold til afdeling 2, nr. 9, i bilag 1 til bekendtgørelsen af 15. november 2011 vedrører et af udvælgelseskriterierne for overvågningen inden for den operationelle overvågning identifikationen – på grundlag af en vurdering af betydningerne af væsentlige menneskelige belastninger på tilstanden for overfladevand og den diagnostiske overvågning – af ensartede overfladevandområder, der findes på de beskyttede områder som er omhandlet i vandlovens artikel 113, stk. 4, nr. 6, og som risikerer ikke at opfylde deres miljømål.
- 33 I henhold til del V, nr. 25, i bilag 2 til den nævnte bekendtgørelse fortsætter overvågningen af de beskyttede områder indtil områderne er i overensstemmelse med de krav, der er fastsat ved de særlige bestemmelser, som har indført dem, og indtil de opfylder de miljømål, der er omhandlet i vandlovens artikel 38d, stk. 1 og 2, og artikel 38f.
- 34 Bilag 3 til samme bekendtgørelse definerer rækkevidden og frekvens af de undersøgelser, der er blevet udført for de forskellige parametre for klassifikationen af den økologiske og kemiske tilstand for de ensartede overfladevandområder, og rækkevidden af de undersøgelser vedrørende de forskellige parametre for klassifikation af økologisk potentiale og den kemiske tilstand for ensartede kunstige og stærkt modificerede ensartede overfladevandområder, hvis ensartede vandområde henhører under beskyttede områder. Oversigt nr. 1 i det nævnte bilag 3 fastsætter en liste over indikatorer og undersøgelsesparametre for den diagnostiske overvågning, der består af:
- »a) 22 undersøgelsesindikatorer for biologiske elementer; fytoplankton (tæthed eller kvantitet, taksonomisk sammensætning, frekvens af opblomstringer og intensitet, biomasse, klorofyl »a«), bundvegetation (tæthed eller kvantitet, taksonomisk sammensætning), bentisk makroinvertebratfauna (tæthed, taksonomisk sammensætning, forekomst af følsomme taxa, forskelligartethed), makroskopiske alger og dækfrøede planter (kvantitet, taksonomisk sammensætning, forskelligartethed, følsomme taxa), makrofyter (tæthed eller kvantitet, taksonomisk sammensætning), fiskefaunaen (tæthed eller kvantitet, taksonomisk sammensætning, livscyklus eller aldersstruktur, forekomst af følsomme taxa)
- b) 3 undersøgelsesindikatorer for hydromorfologiske elementer, så som hydrologisk regime (tidevand), kontinuiteten for bække, vandløb, strømme, floder eller kanaler og morfologiske betingelser
- c) 52 undersøgelsesindikatorer for fysisk-kemiske elementer: indikatorer karakteriseret ved den fysiske tilstand, herunder termiske betingelser (vandtemperatur, farve, sigtdybde, samtlige opslæmmede stoffer), iltbalance (opløst ilt, fem-døgns biokemisk iltforbrug (DB05), kemiske iltbehov (COD) – Mn (permanganatindeks), totalt organisk kulstof, mæthedsprocent for hydrogenperoxid, kemisk iltforbrug COD-Cr), salinitet (salinitet, ledningsevne på 20°C, opløste stoffer, sulfater, klorider, calcium, magnesium, total hårdhed), forsureningsstilstand (pH), samlet alkalitet, næringsstofferforhold (ammonium, (Kjeldahl-)nitrogen, nitratkvælstof, nitrit kvælstof, total kvælstof, fosfater PO₄, totalt

fosfor, silica) og syntetiske forurenende stoffer og bestemte ikke syntetiske forurenende stoffer (formaldehyd, arsenik, barium, bor, hexavalent chrom, chrom total (summen af Cr³ og Cr⁶), zink, kobber, flygtige fenoler – fenolindeks, mineraloliebaserede kulbrinter – mineralolieindeks, aluminium, fri cyanid, bundet cyanid, molybdæn, selen, sølv, tallium, titan, vanadium, antimon, flourider, beryllium, kobolt og tin).

- d) 33 prioriterede stoffer på området for vandpolitik, så som alaclor, anthracen, atrazin, benzen, bromerede diphenylethere (diphenylether, pentabromdiphenylether; nummerede congener 28, 47, 99, 100, 153 og 154), cadmium og cadmiumforbindelser, alkaner, C10-13, chlor, chlorfenvinphos, chlorpyrifos, (chlorpyrifosethyl), 1,2-dichlorethan (EDC), dichlormethan, di(2-ethylhexyl)phthalat (DEHP), diuron, endosulfan, fluoranthen, hexachlorbenzen (HCB), hexachlorbutadien (HCBd), hexachlorcyclohexan (HCH), isoproturon, bly og blyforbindelser, kviksølv og kviksølvforbindelser, naphthalen, nikkel og nikkelforbindelser, nonylphenol, (p-nonylphenol), octylfenol 4m (1,1',3,3'-tetramethylbutyl)-phenol, pentachlorbenzen, pentachlorphenol (PCP), polycykliske aromatiske kulbrinter (PAH), benzo(a)pyren, benzo(b)fluoranthren, benzo(k)fluoranthren, benzo(g,h,i)perylene, indeno(1,2,3-cd)pyren, simazin, tributyltinforbindelser (tributyltinkation), trichlorbenzen (TCB), trichlormethan (chloroform), trifluralin, og
- e) 8 andre forurenende stoffer (tetrachloromethan, aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, DDT-para-para isomer, DDT i alt, trichlorethylen (TRI), tetrachlorethylen (PER)«

Den administrative procedure

- 35 Den 27. juni 2008 sendte Kommissionen Republikken Polen en åbningsskrivelse, hvori den kritiserede, at der var mangler i de nationale gennemførelsesforanstaltninger for direktiv 2000/60, som den var blevet meddelt, og anførte, at denne medlemsstat havde tilsidesat de forpligtelser, der følger af artikel 2-11, 13, 14 og 24 i samt af bilag II-V, VII og VIII til dette direktiv.
- 36 Republikken Polen besvarede denne åbningsskrivelse ved skrivelse af 22. august 2008.
- 37 Den 7. maj 2009 meddelte Republikken Polen Kommissionen bekendtgørelsen af 23. juli 2008 som gennemførelsen af direktiv 2000/60.
- 38 Den 10. juli samme år meddelte Republikken Polen Kommissionen bekendtgørelsen af 18. juni 2009.
- 39 Den 6. oktober 2009 meddelte Republikken Polen Kommissionen tre andre bekendtgørelser, nemlig bekendtgørelserne af 20. august 2008, 13. maj 2009 og 22. juli 2009.
- 40 Den 28. juni 2010 sendte Kommissionen en begrundet udtalelse til Republikken Polen, hvori den opfordrede sidstnævnte til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme denne udtalelse inden for en frist på to måneder fra modtagelsen af denne. Denne frist udløb den 28. august 2010.
- 41 I denne begrundede udtalelse anførte Kommissionen, at den polske lovgivning ikke sikrede en fuldstændig og tilfredsstillende gennemførelse af de bestemmelser i direktiv 2000/60, der var opregnet i åbningsskrivelsen.
- 42 Ved skrivelse af 24. august 2010 besvarede Republikken Polen denne begrundede udtalelse.
- 43 Gennemførelsen af direktiv 2000/60 var den 28. september 2010 genstand for diskussioner mellem Kommissionens tjenestegrene og de polske myndigheder. Der fandt arbejds møder sted herom den 12. oktober 2010 og den 22. marts 2011.

- 44 Den 23. februar 2011, dvs. efter udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, meddelte Republikken Polen Kommissionen lov af 5. januar 2011 om ændring af vandloven og visse andre love (Dz. U. nr. 32, position 159, herefter »loven af 5. januar 2011«), som trådte i kraft den 18. marts 2011.
- 45 Den 30. november og den 7. december 2011 meddelte Republikken Polen i øvrigt som gennemførelsen af direktiv 2000/60 Kommissionen følgende bekendtgørelser:
- miljøministerens bekendtgørelse af 9. november 2011 om klassificeringen af den økologiske tilstand, det økologiske potentiale og den kemiske tilstand for ensartede overfladevand- og grundvandsområder (Dz. U. nr. 258, position 1549)
 - miljøministerens bekendtgørelse af 9. november 2011 om måderne for klassificering af tilstanden for ensartede overfladevandområder og kvalitetsmiljøregler for prioriterede stoffer (Dz. U. nr. 257, position 1545, herefter »bekendtgørelsen af 9. november 2011 om måderne for klassificering af tilstanden for ensartede overfladevandområder«), og
 - bekendtgørelsen af 15. november 2011
- 46 Selv om disse bekendtgørelser og loven af 5. januar 2011 var blevet vedtaget efter udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, dvs. den 28. august 2010, tog Kommissionen dem i betragtning, forudsat at de nye bestemmelser skaffede de tilsidesættelser, der tidligere var blevet bemærket, af vejen.
- 47 Den 29. marts 2013 meddelte Republikken Polen Kommissionen ministerrådets bekendtgørelse af 29. marts 2013 om den præcise rækkevidde for udarbejdelsen af vandområdeplaner (Dz. U. position 578, herefter »bekendtgørelsen af 29. marts 2013«), som er trådt i kraft den 20. maj 2013. Kommissionen tog hensyn til denne bekendtgørelse for så vidt som den skaffede de tilsidesættelser, der tidligere var blevet bemærket, af vejen.
- 48 I betragtning af svarene og de meddelte retsakter fandt Kommissionen, efter at have frafaldet en del af sine klagepunkter, at situationen fortsat var utilfredsstillende for så vidt angik gennemførelsen af direktiv 2000/60, og den besluttede derfor at indlede nærværende sag.
- 49 Den 20. november 2014 sendte Domstolens Justitskontor parterne en indkaldelse til et retsmøde den 15. januar 2015, hvori Kommissionen bl.a. blev opfordret til senest den 8. december på processproget og på fransk at fremlægge den fuldstændige tekst for de relevante nationale bestemmelser, som kunne bevise den ukorrekte eller ufuldstændige gennemførelse af bestemmelserne i direktiv 2000/60, som var i kraft på tidspunktet for udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse.
- 50 Ved skrivelse af 3. december 2014 sendte Kommissionen de krævede dokumenter og informerede desuden Domstolen om, at stævningen i den foreliggende sag ikke omtalte eksistensen af den supplerende begrundede udtalelse, som Kommissionen havde sendt Republikken Polen den 28. februar 2012 (herefter »den supplerende begrundede udtalelse«). I den supplerende begrundede udtalelse blev Republikken Polen opfordret til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme sine forpligtelser inden for en frist af en måned regnet fra modtagelsen af den nævnte udtalelse, der ligeledes fandt sted den 28. februar 2012.
- 51 I den supplerende begrundede udtalelse konstaterede Kommissionen – efter at have vurderet bekendtgørelsen af 15. november 2011 foruden de klagepunkter, der var rejst i dens begrundede udtalelse af 28. juni 2010 – en ukorrekt gennemførelse af artikel 8, stk. 1, første led, litra i), og stk. 2, i direktiv 2000/60 samt af punkt 1.1 og 1.3. i bilag V til dette direktiv.

- 52 Efter de forklaringer, som Republikken Polen den 28. marts 2012 har indgivet i svaret på den supplerende begrundede udtalelse, har Kommissionen imidlertid besluttet ikke at gøre det klagepunkt, der er nævnt i den nævnte begrundede udtalelse, gældende for Domstolen.

Om søgsmålet

Den frist, der er fastsat i den supplerende begrundede udtalelse

- 53 Det skal bemærkes, at Republikken Polen under retsmødet har anført, at Domstolen i den foreliggende sag er forpligtet til at undersøge, om den påståede tilsidesættelse forelå på tidspunktet for udløbet af den frist, der er fastsat i den supplerende begrundede udtalelse, dvs. den 28. marts 2012, og ikke ved udløbet af den frist, der blev fastsat i den oprindelige begrundede udtalelse, og dette for så vidt angår samtlige klagepunkter og ikke det enkelte klagepunkt, der er blevet gjort gældende i den supplerende begrundede udtalelse.
- 54 Kommissionen har gjort gældende, at den efter de forklaringer, som Republikken Polen har indgivet i svaret på den supplerende begrundede udtalelse, har besluttet ikke at gøre det særskilte klagepunkt, der er nævnt i den nævnte udtalelse, gældende for Domstolen, og at det var af denne grund, at dette klagepunkt ikke fremgik af Kommissionens stævning.
- 55 I denne henseende skal det fastslås, at Kommissionen ganske vist har sendt den supplerende begrundede udtalelse til Republikken Polen, hvori den havde fastsat en anden dato end den, der var fastsat i den begrundede udtalelse af 28. juni 2010, for at denne medlemsstat kunne efterkomme de forpligtelser, der følger af direktiv 2000/60.
- 56 Det følger imidlertid af ordlyden af den supplerende begrundede udtalelse, at sidstnævnte vedrørte et enkelt klagepunkt, der var præcist afgrænset, og som adskilte sig fra de klagepunkter, der var fremført i den begrundede udtalelse af 28. juni 2010, og at den frist, som var blevet fastsat i den supplerende begrundede udtalelse af Kommissionen, var uadskilleligt og udelukkende knyttet til dette klagepunkt, uden at der blev stillet spørgsmålstejn ved den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse af 28. juni 2010.
- 57 Idet det klagepunkt, der er blevet rejst i den supplerende begrundede udtalelse, ikke er genstand for den foreliggende sag, følger det heraf, at spørgsmålet, om der foreligger en tilsidesættelse i det foreliggende tilfælde, skal afgøres på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af den frist, der var fastsat i den oprindelige begrundede udtalelse, dvs. den 28. august 2010.

Første klagepunkt om en ufuldstændig og ukorrekt gennemførelse af de definitioner, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), i direktiv 2000/60

Parternes argumenter

- 58 Med det første klagepunkt har Kommissionen gjort gældende, at visse af de definitioner, der fremgår af artikel 2 i direktiv 2000/60, ikke er blevet gennemført i national lovgivning. I denne henseende er Kommissionen af den opfattelse, at de definitioner, der fremgår af direktivets artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), skal gengives ordret i de nationale retsakter til gennemførelse af dette direktiv for at sikre den korrekte anvendelse af det nævnte direktiv i den pågældende medlemsstat.
- 59 Hvad angår definitionerne af ordene »grundvandstilstand«, »god grundvandstilstand« og »kvantitativ tilstand«, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20) og 26), i direktiv 2000/60, har Kommissionen anført, at Republikken Polen under den administrative procedure ikke har anfægtet klagepunktet om den

manglende særskilte gennemførelse af disse definitioner, og at den har givet udtryk for, at den »gjorde alt, hvad den kunne for at afhjælpe disse tilsidesættelser ved at indsætte de tilsvarende definitioner i lovteksterne eller gennemførelsesbestemmelserne hertil«.

- 60 Hvad særligt angår definitionen af ordet »grundvandstilstand« har Kommissionen gjort gældende, at selv om det er rigtigt, at bekendtgørelsen af 23. juli 2008 har indført definitionen af ordene »god kemisk tilstand for grundvand« og »god kvantitativ tilstand«, mangler imidlertid definitionen af ordet »grundvandstilstand«, som er uomgængelig nødvendig for den korrekte gennemførelse og for anvendelsen af artikel 8 i direktiv 2000/60, sammenholdt med punkt 2.5. i bilag V til dette direktiv. Gennemførelsen af denne definition er navnlig vigtig i relation til kravet om, at grundvandstilstanden bestemmes ved enten dens kvantitative eller dens kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest.
- 61 Hvad angår definitionen af ordene »god grundvandstilstand« er Kommissionen af den opfattelse, at artikel 2, stk. 1, i bekendtgørelsen af 23. juli 2008 ikke har gennemført den nævnte definition korrekt, for så vidt som den fastsætter, at der under klasse II henhører vand, hvori for det første værdierne af visse fysisk-kemiske parametre er høje på grund af den naturlige proces, der opstår i grundvandet, og for det andet værdierne af de fysisk-kemiske parametre ikke angiver en indvirkning fra menneskeskabte aktiviteter eller angiver en sådan indvirkning som meget svagt.
- 62 Ifølge Kommissionen fastsætter artikel 2, nr. 20), i direktiv 2000/60 meget klart, at »god grundvandstilstand« er den tilstand en grundvandsforekomst har nået, når både dens kvantitative og dens kemiske tilstand i det mindste er »god«. Følgelig svarer den definition, der fremgår af bekendtgørelsen af 23. juli 2008, for så vidt som den kun vedrører vands fysisk-kemiske parametre og ikke dets kvantitative tilstand, ikke til den større rækkevidde af den definition, der fremgår af det nævnte direktiv.
- 63 Definitionen af »god grundvandstilstand« er væsentlig for at sikre den korrekte gennemførelse og anvendelse af den forpligtelse, der er fastsat i artikel 4, stk. 1, litra b), nr. ii), i direktiv 2000/60, som fastsætter, at medlemsstaterne er forpligtede til at opnå god grundvandstilstand. Ifølge Kommissionen er gennemførelsen af den nævnte definition ligeledes væsentlig for anvendelsen af undtagelserne fra denne forpligtelse, dvs. af den undtagelse, der tillader at opnå de mindre strenge miljømål, som er fastsat i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2000/60, eller af den undtagelse, der tillader at indføre nye ændringer eller forandringer i grundvandsforekomsternes niveau, idet sidstnævnte er fastsat i nævnte direktivs artikel 4, stk. 7. I mangel af en definition af ordene »god grundvandstilstand« vil det ikke være muligt at indføre undtagelser fra den nævnte forpligtelse uden at løbe en risiko for ikke at nå miljømålene.
- 64 Hvad angår definitionen af ordene »kvantitativ tilstand«, som ifølge artikel 2, nr. 26), i direktiv 2000/60 er »et udtryk for, i hvilken grad en grundvandsforekomst er berørt af direkte og indirekte indvinding«, har Kommissionen gjort gældende, at der er blevet foretaget en ukorrekt gennemførelse ved artikel 8 i bekendtgørelsen af 23. juli 2008. Denne artikel 8, stk. 2, fastsætter, at »vurderingerne af den kvantitative grundvandstilstand foretages på [...] ensartede grundvandsområder«, mens artikel 8, stk. 3, bestemmer, at »vurderingen af den kvantitative grundvandstilstand foretages ved at fastlægge størrelsen af ressourcereserver i ensartede grundvandsområder og ved at fortolke resultaterne af kontroller vedrørende grundvandsspejlets situation«.
- 65 Ifølge Kommissionen henviser de nævnte bestemmelser i den polske lovgivning ikke til direkte eller indirekte indvinding og heller ikke til, om grundvandsforekomsten berøres deraf. Definitionen af »kvantitativ tilstand« er imidlertid væsentlig for at sikre den korrekte gennemførelse og anvendelse af de krav, der fremgår af bestemmelserne i artikel 8, sammenholdt med bilag V til direktiv 2000/60, både på området for klassificering af vands kvantitative tilstand og på området for overvågning af denne tilstand i overensstemmelse med det nævnte bilags punkt 2.1. og 2.2.

- 66 Hvad angår definitionen af ordene »tilgængelig grundvandsressource«, der fremgår af artikel 2, nr. 27), i direktiv 2000/60, har Kommissionen anført, at Republikken Polen i sit svar på den begrundede udtalelse har bekræftet, at disse ord ikke som sådan indgik i den polske lovgivning. Artikel 2, stk. 1, nr. 13, i bekendtgørelsen af 3. oktober 2005 indeholdt begrebet »vandressource til rådighed«, defineret som den »mængde grundvand, som kan indvindes i et område med ligevægt under bestemte miljømæssige og hydrologiske betingelser, uden angivelse af særlig beliggenhed eller tekniske eller økonomiske betingelser på området for indvinding af vand«.
- 67 Ifølge Kommissionen følger der imidlertid klart af analysen af den polske retsorden, at der ikke er nogen elementer i den definition, der fremgår af artikel 2, nr. 27), i direktiv 2000/60, der findes i polsk lovgivning.
- 68 Der er i øvrigt ikke nogen forbindelse mellem ordene »tilgængelig grundvandsressource«, der fremgår af direktiv 2000/60, og de ord, der fremgår af bekendtgørelsen af 3. oktober 2005, dvs. »indvinding af vand«. De første ord svarer nemlig til den naturlige proces uden indgriben fra mennesker. Den nævnte indgriben, som karakteriserer indvinding af vand, henhører under dette direktivs artikel 2, nr. 28). Kommissionen har gjort gældende, at det skal tilføjes, at definitionen af ordene »tilgængelig grundvandsressource«, der fremgår af det nævnte direktivs artikel 2, nr. 27), henviser til den overvågningsforpligtelse, der er omhandlet i punkt 2.2.1 i bilag V til direktivet, som vedrører både den naturlige proces og de processer, som mennesker udløser. Hvis disse to kategorier forbliver udifferentierede, ligger der deri en risiko for, at virkningerne ved menneskers indgriben ikke dækkes. Det er følgelig vanskeligt på passende måde at fastlægge de foranstaltninger, der skal træffes for at sikre en god vandtilstand i overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 2000/60.
- 69 Ifølge Kommissionen er de nævnte ord i direktiv 2000/60 imidlertid væsentlige for den korrekte gennemførelse og for anvendelsen af dette direktivs artikel 8, sammenholdt med bilag V dertil, bl.a. for at foretage en korrekt klassificering af vandtilstanden, som punkt 1.4 i bilag V til det nævnte direktiv definerer den, og en korrekt overvågning af den kvantitative grundvandstilstand, således som punkt 2.2 i bilag V til dette direktiv fastsætter den.
- 70 Hvad angår det første klagepunkt har Republikken Polen indledningsvis henvist til Domstolens faste praksis, hvorefter det for gennemførelsen af et direktiv i national ret ikke er nødvendigt formelt og ordret at gentage direktivets bestemmelser i en udtrykkelig specifik lovbestemmelse, men at det er tilstrækkeligt, at der foreligger en generel retlig ramme, der giver en sikker hjemmel for, at dette direktiv anvendes fuldt ud på en tilstrækkelig klar og præcis måde.
- 71 Ifølge Republikken Polen er Kommissionen ikke fremkommet med nogen begrundelse, der kan bevise, at medlemsstaterne har en forpligtelse til ordret at gennemføre de begreber, der er defineret i artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), i direktiv 2000/60, og den har ikke præciseret, hvordan den manglende gennemførelse af disse definitioner kunne bringe gennemførelsen af formålene med det nævnte direktiv i fare. Selv om Kommissionen har henvist til den forbindelse, der eksisterer mellem de nævnte definitioner og materielle bestemmelser i direktiv 2000/60, har denne institution på ingen måde rejst tvivl om relevansen af gennemførelsen af disse materielle bestemmelser.
- 72 Republikken Polen har desuden fremhævet, at de definitioner, hvis manglende gennemførelse Kommissionen har påtalt, indgår i forslaget til reform af vandloven og visse andre love.

Domstolens bemærkninger

- 73 Hvad angår det af Republikken Polen anførte argument, hvorefter en medlemsstat ikke er forpligtet til at foretage en ordret gennemførelse af de definitioner, der er fastsat ved direktiv 2000/60, skal det bemærkes, at det ifølge fast retspraksis for gennemførelsen af et direktiv i national ret ganske vist ikke er nødvendigt formelt og ordret at gentage direktivets bestemmelser i en udtrykkelig og specifik

lovbestemmelse, men at det er tilstrækkeligt, at der foreligger en generel retlig ramme, der giver en sikker hjemmel for, at dette direktiv anvendes fuldt ud på en tilstrækkelig klar og præcis måde (jf. dom Kommissionen mod Polen, C-281/11, EU:C:2013:855, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

- 74 I det foreliggende tilfælde skal det imidlertid konstateres, at Republikken Polen ikke har været i stand til at præcisere de konkrete nationale bestemmelser, der gør det muligt at konkludere, at de materielle bestemmelser i direktiv 2000/60, der hviler på de omtvistede definitioner, er blevet gennemført korrekt. Det fremgår således ikke af den polske lovgivning, at den fuldstændige anvendelse af direktiv 2000/60 er sikret på en tilstrækkelig klar og præcis måde.
- 75 For så vidt som de nævnte definitioner tjener til at sikre en korrekt gennemførelse af de forpligtelser, der påhviler medlemsstaterne i overensstemmelse med de materielle bestemmelser i direktiv 2000/60, er det væsentligt, at de tages i betragtning korrekt inden for rammerne af gennemførelsen af de materielle bestemmelser, der anvender de definerede ord, når medlemsstaterne undlader at gennemføre dem særskilt.
- 76 Hvad angår ordene »grundvandstilstand«, der fremgår af artikel 2, nr. 19), i direktiv 2000/60, skal det nemlig fastslås, at bekendtgørelsen af 23. juli 2008 har indført definitionen af ordene »god kemisk tilstand for grundvand«, der fremgår af dette direktivs artikel 2, nr. 25), og »god kvantitativ tilstand«, der fremgår af artikel 2, nr. 28), og i punkt 2.1.2. i bilag V til det nævnte direktiv, men ikke definitionen af ordet »grundvandstilstand«, der dog er væsentligt for gennemførelsen og den korrekte anvendelse af bestemmelserne i artikel 8 i direktiv 2000/60, sammenholdt med punkt 2.5 i bilag V til dette direktiv, eftersom grundvandstilstanden er bestemt ved enten dens kvantitative eller den kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest.
- 77 Det fremgår desuden ikke af nogen anden polsk retsakt, at den nævnte definition er blevet gennemført i polsk ret, hvilken konstatering Republikken Polen ikke har anfægtet, hverken i sit skriftlige indlæg eller i retsmødet, hvorunder denne medlemsstat har begrænset sig til at anføre, at der i praksis ikke er nogen tvivl med hensyn til de omhandlede definitioners anvendelsesområde, og at alle de materielle bestemmelser var blevet gennemført korrekt.
- 78 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af fast retspraksis, at direktivbestemmelser skal gennemføres ved bestemmelser, hvis bindende virkning er uomtvistelig, og som er tilstrækkeligt specifikke, bestemte og klare til, at de er i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-281/11, EU:C:2013:855, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis).
- 79 En administrativ praksis, der efter sin art kan ændres efter forvaltningens forgodtbefindende, og som ikke er bragt til offentlighedens kendskab på passende måde, kan ikke anses for at udgøre en gyldig opfyldelse af forpligtelserne til at gennemføre et direktiv. På samme måde kan en fortolkning foretaget af de nationale domstole af bestemmelser i national ret i overensstemmelse med bestemmelserne i et direktiv ikke i sig selv frembyde den klarhed og præcision, der er nødvendig for at overholde kravet om retssikkerhed (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-281/11, EU:C:2013:855, præmis 105 og den deri nævnte retspraksis).
- 80 Hvad angår definitionen af ordene »god grundvandstilstand«, der fremgår af artikel 2, nr. 20), i direktiv 2000/60, skal det fastslås, at artikel 2, stk. 1, i bekendtgørelsen af 23. juli 2008 under klasse II fastsætter, at vand af god kvalitet defineres som vand, hvori for det første værdierne af visse fysisk-kemiske parametre er høje på grund af den naturlige proces, der opstår i grundvandet, og for det andet værdierne af fysisk-kemiske parametre ikke angiver en indvirkning fra menneskeskabte aktiviteter indvirkning eller angiver en sådan indvirkning som meget svag.

- 81 Dels bestemmes det imidlertid udtrykkeligt i artikel 2, nr. 20), i direktiv 2000/60, at god grundvandstilstand er den tilstand en grundvandsforekomst har nået, når både dens kvantitative og dens kemiske tilstand i det mindste er »god«. Den definition, der fremgår af bekendtgørelsen af 23. juli 2008, omfatter dog kun fysisk-kemiske parametre og svarer således ikke til den langt større rækkevidde af den definition, der er fastsat ved det nævnte direktiv.
- 82 Dels er definitionen af »god grundvandstilstand« væsentlig for at sikre den korrekte gennemførelse og anvendelse af den grundlæggende forpligtelse, der er fastsat i artikel 4, stk. 1, litra b), nr. ii), i direktiv 2000/60, hvorefter medlemsstaterne er forpligtede til at opnå god grundvandstilstand. Gennemførelsen af den definition, der fremgår af det nævnte direktivs artikel 2, nr. 20), er følgelig ligeledes væsentlig for anvendelsen af undtagelserne fra denne forpligtelse til at opnå en god grundvandstilstand, dvs. af den undtagelse, der tillader at opnå de mindre strenge miljømål, således som det er fastsat i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2000/60, eller af den undtagelse, der tillader at indføre nye ændringer eller forandringer i grundvandsforekomsternes niveau, som er fastsat i samme direktivs artikel 4, stk. 7. Uden fastlæggelse af en god grundvandstilstand er det ikke muligt at indføre undtagelser i denne henseende uden at løbe en risiko for ikke at nå miljømålene.
- 83 Hvad angår begrebet »kvantitativ tilstand«, der er fastsat i artikel 2, nr. 26), i direktiv 2000/60, skal det bemærkes, at artikel 8, stk. 2, i bekendtgørelsen af 23. juli 2008 fastsætter, at »vurderingerne af den kvantitative grundvandstilstand foretages på [...] ensartede grundvandsområder«, mens artikel 8, stk. 3, bestemmer, at »vurderingen af den kvantitative grundvandstilstand foretages ved at fastlægge størrelsen af ressourcereserver i ensartede grundvandsområder og ved at fortolke resultaterne af kontroller vedrørende grundvandsspejlets situation«.
- 84 Disse nationale bestemmelser gennemfører imidlertid ikke på korrekt måde definitionen af »kvantitativ tilstand«, der fremgår af direktiv 2000/60, for så vidt som dets artikel 2, nr. 26), fastsætter, at »kvantitativ tilstand« er et udtryk for, i hvilken grad en grundvandsforekomst er berørt af direkte og indirekte indvinding. Bestemmelserne i polsk ret henviser imidlertid hverken til direkte eller indirekte indvinding og heller ikke til, om grundvandsforekomsten berøres deraf. Da definitionen af »kvantitativ tilstand« imidlertid er væsentlig for at sikre den korrekte gennemførelse og anvendelse af de krav, der fremgår af bestemmelserne i artikel 8 i direktiv 2000/60, sammenholdt med bilag V til det nævnte direktiv, både på området for klassificering af vands kvantitative tilstand, der er fastsat i dette bilags punkt 2.1, og på området for overvågning af denne tilstand i overensstemmelse med det nævnte bilags punkt 2.2, følger det heraf, at den nævnte definition ikke er blevet gennemført korrekt i polsk ret.
- 85 Hvad angår ordene »tilgængelig grundvandsressource«, der fremgår af artikel 2, nr. 27), i direktiv 2000/60, hvis definition er karakteriseret ved en vis kompleksitet, skal det bemærkes, at Republikken Polen har gjort gældende, at der i artikel 2, stk. 1, punkt 13, i bekendtgørelsen af 3. oktober 2005 i overensstemmelse med en fast praksis og en specifik terminologi i polsk ret anvendes det tilsvarende udtryk »vandressource til rådighed« (»zasoby dyspozycyjne wód«). Denne medlemsstat har præciseret, at dette udtryk omhandler den mængde grundvand, som kan indvindes i et område med ligevægt under bestemte miljømæssige og hydrologiske betingelser, uden angivelse af særlig beliggenhed eller tekniske eller økonomiske betingelser på området for indvinding af vand.
- 86 Republikken Polen har endvidere gjort gældende, at den definition, der fremgår af artikel 8, stk. 4, i bekendtgørelsen af 23. juli 2008, som fastsætter, at »størrelsen af ressourcereserverne af grundvand fastlægges ved sammenligning af den reelle gennemsnitlige indvinding over flere år med indvindingerne af grundvand, udtrykt i m³ pr. dag, med omfanget af disponible grundvandsreserver til anvendelse, udtrykt i m³ pr. dag, fastsat på grundlag af disponible ressourcer opstillet for et balanceområde, der omfatter et ensartet bestemt område for grundvand«, skal fortolkes i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, nr. 13, i bekendtgørelsen af 3. oktober 2005. Endelig skal vandlovens artikel 38, stk. 3, og miljøbeskyttelseslovens artikel 97, stk. 1 og 2, tages i betragtning.

- 87 I denne henseende skal det bemærkes, således som det allerede er blevet fastslået i nærværende doms præmis 78, at det følger af fast retspraksis, at direktivbestemmelser skal gennemføres ved bestemmelser, hvis bindende virkning er uomtvistelig, og som er tilstrækkeligt specifikke, bestemte og klare til, at de er i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-281/11, EU:C:2013:855, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis).
- 88 Det skal imidlertid fremhæves, at fortolkningen af en national bestemmelse om beskyttelse af vand i overensstemmelse med flere andre bestemmelser spredt i flere forskellige love, som oven i købet ved første blik ikke omhandler beskyttelse af vand, ikke opfylder disse krav.
- 89 Det følger i øvrigt af analysen af de relevante bestemmelser i den polske retsorden, at ingen af de elementer i den definition, der fremgår af artikel 2, nr. 27), i direktiv 2000/60, findes i den polske lovgivning, for så vidt som der deri hverken er henvist til den krævede langsigtede årlige gennemsnitlige grundvandsdannelse for en grundvandsforekomst minus den langsigtede årlige vandføring eller til kravet om at nå de økologiske kvalitetsmål for tilknyttet overfladevand i henhold til det nævnte direktivs artikel 4 eller til kravet om at undgå enhver væsentlig forringelse af sådant vands økologiske tilstand og enhver væsentlig skadelig indvirkning på tilknyttede terrestriske økosystemer.
- 90 Endelig bemærkes, således som Kommissionen har gjort gældende, at der ikke findes nogen forbindelse mellem ordene »tilgængelig grundvandsressource« og ordene »indvinding af vand«. De første ord svarer nemlig til den naturlige proces, idet den definition, der fremgår af direktiv 2000/60, henviser til en naturlig ligevægtstilstand, dvs. den gennemsnitlige grundvandsdannelsen for en grundvandsforekomst minus vandføringen, uden indgriben fra mennesker. Den nævnte indgriben, som kendetegner indvinding af vand, henhører under dette direktivs artikel 2, nr. 28). Det skal tilføjes, at den definition, der fremgår af det nævnte direktivs artikel 2, nr. 27, stiltiende henviser til den overvågningsforpligtelse, der er omhandlet i punkt 2.2.1 i bilag V til samme direktiv, der vedrører både de naturlige processer og de processer, som mennesker udløser. Hvis disse to kategorier forbliver udifferentierede, ligger der deri en risiko for, at virkningerne ved menneskers indgriben ikke dækkes. Det er følgelig vanskeligt på passende måde at fastlægge de foranstaltninger, der skal træffes for at sikre en god vandtilstand i overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 2000/60.
- 91 Det følger af det ovenstående, at de definitioner, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), i direktiv 2000/60, ikke indgår i den relevante lovgivning, som var i kraft på tidspunktet for udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, og at denne mangel ved gennemførelsen kan bringe gennemførelsen af de mål, der forfølges med dette direktiv, i fare.
- 92 Det skal i denne henseende bemærkes, at Kommissionen i sit skriftlige indlæg har præciseret konsekvenserne af manglen på gennemførelse eller af en ukorrekt gennemførelse af de definitioner, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), i direktiv 2000/60, for den korrekte gennemførelse af dette direktivs materielle bestemmelser, og navnlig deres indvirkning på gennemførelsen af dette direktivs mål.
- 93 I modsætning til det af Republikken Polen anførte er det således ikke nødvendigt, at Kommissionen fremfører klagepunkter vedrørende den ukorrekte gennemførelse af hver af de materielle bestemmelser i direktiv 2000/60, som indeholder eller henviser til de omtvistede definitioner, ud over klagepunktet vedrørende den ukorrekte gennemførelse af de nævnte definitioner, som er fastsat i dette direktiv artikel 2.
- 94 Endelig skal det hvad angår definitionerne af ordene »grundvandstilstand«, »god grundvandstilstand« og »kvantitativ tilstand«, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20) og 26), i direktiv 2000/60, bemærkes, at Republikken Polen under den administrative procedure ikke har anfægtet den manglende gennemførelse af disse definitioner, og at den har anført, at den gjorde alt, hvad den kunne for at afhjælpe disse tilsidesættelser ved at indsætte de tilsvarende definitioner i lovteksterne eller de senere gennemførelsesbestemmelser hertil.

- 95 Henset til det ovenstående skal det første klagepunkt om en manglende fuldstændig eller korrekt gennemførelse af de definitioner, der fremgår af artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), i direktiv 2000/60, anses for at være begrundet.

Det andet klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/60 hvad angår overvågningen af beskyttede områder

Parternes argumenter

- 96 Kommissionen har anført, at artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/60 pålægger medlemsstaterne at overvåge overfladevandets og grundvandets tilstand og at overvåge beskyttede områder ved at opstille og anvende programmer for overvågning.
- 97 Hvad angår beskyttede områder fastsætter denne bestemmelses tredje led, at programmerne for overvågning suppleres med specifikationer i den EU-lovgivning, i henhold til hvilken de enkelte beskyttede områder er udpeget. Kommissionen har gjort gældende, at den, selv om sådanne elementer findes i de relevante polske bestemmelser vedrørende vandområder, som udnyttes til badning, eller vandindvinding til konsumering, har konstateret, at der mangler passende krav, som svarer til de områdespecifikationer, der er opstillet i overensstemmelse med Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af vilde naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206, s. 7), og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT 2010, L 20, s. 7), dvs. de områder, der betegnes »Natura 2000-områder«. Kommissionen har endvidere for så vidt angår beskyttede områder bemærket, at de supplerende overvågningskrav, der er fastsat i punkt 1.3.5 i bilag V til direktiv 2000/60, heller ikke er blevet gennemført behørigt i den polske retsorden.
- 98 Kommissionen har gjort gældende, at Republikken Polen i sit svar på den begrundede udtalelse har medgivet, at artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/60 ikke var blevet gennemført korrekt, og har anført, at ændringen af bekendtgørelsen af 13. maj 2009 vil sikre en korrekt gennemførelse af denne bestemmelse.
- 99 Analysen af bestemmelserne i den polske lovgivning, der opstiller overvågningsprogrammerne for beskyttede Natura 2000-områder, viste, at overvågningen af visse kemiske stoffer – selv om en operationel overvågning fastsætter, at sådanne stoffer, herunder f.eks. jern og kobber, skal overvåges – imidlertid ikke gør det muligt at konstatere indvirkning på overvågningen af vandet i disse beskyttede områder. Den polske lovgivning har ikke fastsat faktorer, der gør det muligt at fastlægge en bevaringsstatus for arter og habitater i forbindelse med vand. Det kan ikke lægges til grund, at de polske bestemmelser korrekt gennemfører nødvendigheden af at supplere programmerne for overvågning ved specifikationer, der er indeholdt i EU-lovgivningen, på grundlag af hvilke de nævnte områder er blevet opstillet, for så vidt angår de områder, der er blevet fastsat i overensstemmelse med direktiv 92/43 og 2009/147.
- 100 Kommissionen har fremhævet det forhold, at de nævnte programmer for overvågning af vandtilstanden, der er fastsat i artikel 8 i direktiv 2000/60, skal gøre muligt at samle oplysninger med henblik på at opnå en god vandtilstand i de beskyttede områder under hensyntagen til de krav, der følger af den lovgivning, på grundlag af hvilken de nævnte områder er blevet opstillet. Det overvågningsprogram, der er omhandlet i artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60, skal således sikre overvågningen af parametre for vandtilstanden, som er strukturelle og funktionelle indikatorer, eller som har en indvirkning på vurderingen af perspektiverne for beskyttelse af de arter og naturlige miljøer, til hvis beskyttelse disse områder er blevet opstillet.

- 101 Republiken Polen har i det væsentlige gjort gældende, at artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60 er blevet gennemført ved hjælp af en national miljøovervågning, der er fastsat bl.a. i miljøbeskyttelseslovens artikel 25, stk. 2, og i naturbeskyttelseslovens artikel 112, ved en overvågning foretaget i Natura 2000-områderne, inden for rammen af planer for beskyttelsesopgaver, og ved artikel 5, stk. 4, nr. 2, i bekendtgørelsen af 15. november 2011.
- 102 Rækkevidden af den overvågning, der er defineret inden for rammen af planerne for beskyttelsesaktiviteten og planerne for beskyttelsesopgaver, vedrører de habitater og arter, der befinder sig i disse områder, og som er beskyttet efter Natura 2000 netværket, og frem for alt de habitater eller arter, for hvilke et Natura 2000-område er blevet skabt. Denne overvågning er imidlertid støttet på bredere bestemmelser end direktiv 92/43 og 2009/147. Der vil herved ligeledes blive taget hensyn til alle de andre forpligtelser, som Republiken Polen har, der følger af konventioner, som er blevet ratificeret på naturbeskyttelsesområdet, uden at de forpligtelser, der følger af direktiv 2000/60, glemmes.
- 103 I henhold til artikel 5, stk. 4, nr. 2, i bekendtgørelsen af 15. november 2011 indføres overvågningen af beskyttede områder for at konstatere konformiteten med supplerende krav, der er fastsat ved andre bestemmelser for disse områder. Disse andre bestemmelser omfatter bl.a. bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, i henhold til hvilke der er blevet udpeget beskyttede områder. Overvågningen af vand skal således tage hensyn til resultaterne fra den overvågning, der er blevet gennemført i henhold til naturbeskyttelseslovens artikel 112, og planerne for beskyttelsesaktiviteter eller planerne for beskyttelsesopgaver.
- 104 Som overvågning af ensartede overfladevand- og grundvandsområder tages der således hensyn til andre krav, der er fastsat for Natura 2000-områder, som er afhængige af vand. Konformiteten med de krav vedrørende Natura 2000-områderne, defineres til gengæld inden for rammen af en overvågning, der gennemføres i henhold til naturbeskyttelseslovens artikel 112 og i henhold til planerne for beskyttelsesaktiviteter. Ifølge Republiken Polen opfylder den polske lovgivning som følge heraf de krav på området for overvågningsprogrammer, der er omhandlet i artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/60.

Domstolens bemærkninger

- 105 Det skal fastslås, at gennemførelsen af artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60 i national ret består i at tage hensyn til det krav, hvorefter overvågningsprogrammerne for vandtilstanden i de beskyttede områder skal suppleres af de specifikationer, der er indeholdt i EU-lovgivningen, på grundlag af hvilken de beskyttede områder er blevet opstillet.
- 106 Miljøbeskyttelseslovens artikel 25, stk. 2, som Republiken Polen anser for at være en gennemførelsesbestemmelse, definerer imidlertid ikke ordene »miljøovervågning«. Naturbeskyttelseslovens artikel 112 indikerer derimod, at overvågningen af naturen hviler på observationen og vurderingen af den aktuelle tilstand for bestanddelene i den biologiske og landskabsmæssige mangfoldighed, navnlig under hensyntagen til de prioriterede naturlige habitater og arter. Denne sidstnævnte type overvågning omhandler således snarere observationen af ændringer i de naturlige elementer til forskel fra den generelle miljøovervågning, der foretages på grundlag af naturbeskyttelseslovens artikel 25. Disse to bestemmelser gør det således ikke muligt at konkludere, at de kompetente nationale myndigheder er forpligtede til at anvende de resultater, der er opnået inden for rammerne af denne overvågning, til at overvåge og registre tilstanden for de pågældende vande i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 8, sammenholdt med bilag V til direktiv 2000/60.
- 107 De andre bestemmelser, som Republiken Polen har gjort gældende, opfylder heller ikke det krav, der følger af gennemførelsen af artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60, og som består i at anvende resultaterne fra den overvågning, der er blevet foretaget af de forskellige Natura 2000-områder, inden

for rammen af den overvågning, der er fastsat på grundlag af dette direktiv, og ved klassificeringen af vandtilstanden, eftersom de begrænser sig til at fastsætte en sådan overvågning uden at pålægge forpligtelsen til at anvende de oplysninger, der følger deraf.

- 108 Det skal desuden bemærkes, at den første frist, der er fastsat for at opstille særlige beskyttelsesområder, for hvilke forberedelsen af beskyttelsesplaner er krævet i overensstemmelse med direktiv 92/43 udløb i 2013. Det følger heraf, at hvis den overvågning, der vil blive foretaget inden for rammen af planerne for beskyttelsesopgaver og aktivitetsplanerne for beskyttelse, skulle anses for at være en form for gennemførelse af artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60, afhænger en sådan gennemførelse af opstillingen af de nævnte planer.
- 109 Den omstændighed alene eventuelt at være i besiddelse af oplysninger vedrørende habitater og arter eller endog vandtilstand, som Republikken Polen har gjort gældende, sikrer imidlertid ikke, at de overvågningsprogrammer, der er blevet opstillet i overensstemmelse med de bestemmelser, som gennemfører direktiv 2000/60, er suppleret ved de specifikationer, der er indeholdt i EU-lovgivningen.
- 110 Endelig står det fast, at selv hvis det blev antaget, at der skulle tages hensyn til artikel 5, stk. 4, nr. 2, i bekendtgørelsen af 15. november 2011, som er blevet vedtaget på grundlag af vandlovens artikel 155b efter udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, og som kræver, at der indføres en overvågning af beskyttede områder med henblik på at fastlægge graderne under overholdelse af supplerende krav, der er fastsat i separate bestemmelser vedrørende disse områder, er artikel 8, stk. 1, tredje led, i direktiv 2000/60 ikke blevet gennemført korrekt i polsk lovgivning, eftersom den nævnte bestemmelse i national ret ikke kræver, at overvågningen af beskyttede områder indføres på en sådan måde, at rækkevidden af parametre for overvågningen suppleres, idet de parametre, der fremgår af EU-lovgivningen, på grundlag af hvilke Natura 2000-områderne er blevet udpeget, tilføjes, men alene fastsætter målet med denne overvågning, nemlig vurderingen af graden af overholdelsen af de krav, der er opstillet i separate bestemmelser.
- 111 Det andet klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/60 hvad angår overvågningen af beskyttede områder skal således anses for at være begrundet.

Det femte klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60

Parternes argumenter

- 112 Kommissionen er af den opfattelse, at artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60, der pålægger medlemsstaterne at anføre i vandområdeplanerne, hvilke skridt der er planlagt til gennemførelse af princippet om, at alle omkostninger i forbindelse med forsyningspligtydelser skal dækkes, som vil bidrage til at nå det nævnte direktivs miljømål, og hvilket bidrag de forskellige vandanvendelser yder til dækning af omkostningerne i forbindelse med forsyningspligtydelser, ikke er blevet gennemført i polsk lovgivning.
- 113 Kommissionen har i denne henseende gjort gældende, at der ikke findes nogen tilsvarende nationale bestemmelser herom, og at vandlovens artikel 113a, stk. 2, alene fastsætter de grundlæggende foranstaltninger, der skal opfylde minimumsbetingelserne, og som omfatter handlinger, der har til formål at gennemføre princippet om, at alle omkostninger i forbindelse med forsyningspligtydelser skal dækkes. I denne sammenhæng skal der ifølge Kommissionen ligeledes tages hensyn til den økonomiske analyse, der er blevet foretaget i overensstemmelse med bilag III til direktiv 2000/60.

- 114 I svaret på den begrundede udtalelse har Republikken Polen anført, at gennemførelsen af artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60 var blevet foretaget ved vandlovens artikel 113a, stk. 2, nr. 2, og artikel 114, stk. 1, nr. 6, og at disse bestemmelser var blevet suppleret ved den nævnte lovs artikel 113b, stk. 2, nr. 2, som ændret ved lov af 5. januar 2011 (herefter »den ændrede vandlov«), der således erstatter vandlovens artikel 113a, stk. 2, nr. 2.
- 115 Den 5. januar 2011, dvs. efter udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, blev denne ændring foretaget, og den er blevet taget i betragtning af Kommissionen. Denne institution er imidlertid af den opfattelse, at den nævnte ændring ikke har bragt den tilsidesættelse, som klagepunktet vedrører, til ophør.
- 116 Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at vandlovens artikel 114, stk. 1, nr. 6, for så vidt som den alene fastsætter, at vandområdeplanerne skal omfatte et resumé af resultaterne af den økonomiske analyse, der er knyttet til vandanvendelsen, kan anses for at gennemføre del A, punkt 6, i bilag VII til direktiv 2000/60, som udgør et af elementerne, som vandområdeplanen skal indeholde, nemlig resuméet af den økonomiske analyse, men ikke for at gennemføre dette direktivs artikel 9, stk. 2.
- 117 Republikken Polen har for så vidt angår det tredje klagepunkt gjort gældende, at selv om forpligtelsen om at tage oplysninger, der er omfattet af den nævnte bestemmelse, i betragtning, ikke er direkte fastsat i de relevante nationale bestemmelser, følger denne forpligtelse ikke desto mindre ubestrideligt af de samlede bestemmelser i polsk lovgivning, henset til dens opbygning og formål.
- 118 Denne medlemsstat har desuden anført, at den har gennemført artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60, bl.a. ved hjælp af bekendtgørelsen af 29. marts 2013, for så vidt som den polske lovgivning foretager en samlet gennemførelse af dette direktivs artikel 9 og 11, idet de trufne foranstaltninger, jf. det nævnte direktivs artikel 9, vedrørende det forhold, at alle omkostninger i forbindelse med forsyningspligttydelser skal dækkes, er den ene af komponenterne i det program for foranstaltninger, der er omhandlet i nævnte artikel 11.

Domstolens bemærkninger

- 119 Hvad angår det tredje klagepunkt skal det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at direktivbestemmelser skal gennemføres ved bestemmelser, hvis bindende virkning er uomtvistelig, og som er tilstrækkeligt specifikke, bestemte og klare til, at de er i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-281/11, EU:C:2013:855, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis).
- 120 I denne henseende skal det konstateres, at alene en udtalelse om, at en forpligtelse, der er fastsat ved et direktiv, følger af de samlede bestemmelser i den berørte medlemsstats retsorden, ikke opfylder det nævnte krav.
- 121 Domstolen har desuden gentagne gange udtalt, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et traktatbrud, skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og at ændringer af forholdene i tiden derefter ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-313/11, EU:C:2013:481, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 122 Eftersom Republikken Polen i sit svarskrift har gjort gældende, at den har gennemført artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60 ved bekendtgørelsen af 29. marts 2013, er det tilstrækkeligt at konstatere, at denne bekendtgørelse er blevet vedtaget efter udløbet af den frist, der blev fastsat i den begrundede udtalelse, således at de ændringer, der er blevet foretaget i den nationale lovgivning, ikke kan tages i betragtning af Domstolen.

- 123 Det tredje klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af artikel 9, stk. 2, i direktiv 2000/60 skal således anses for at være begrundet.

Det fjerde og det femte klagepunkt om manglende gennemførelse af artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60

Parternes argumenter

- 124 Hvad angår det fjerde klagepunkt om manglende gennemførelse af artikel 10, stk. 3, i direktiv 2000/60, har Kommissionen anført, at denne bestemmelse pålægger medlemsstaterne forpligtelsen til at fastsætte strengere emissionskontroller, hvis et mål eller en kvalitetsnorm, der er blevet opstillet i henhold til dette direktiv, kræver strengere betingelser end dem, der følger af de EU-direktiver, der er nævnt i det nævnte direktivs artikel 10, stk. 2.
- 125 Kommissionen er af den opfattelse, at gennemførelsen af den omtvistede bestemmelse er væsentlig for, at målene med direktiv 2000/60 kan nås. Det er netop, hvis emissionskontrollerne eller fastsættelsen af emissionsgrænseværdierne på grundlag af EU-direktiver, såsom direktiv 91/676, henset til det høje niveau for grønalger fra landbruget i vand, viser sig at være utilstrækkelige til at nå miljømålene med direktiv 2000/60, at medlemsstaten har forpligtelsen til at vedtage emissionskontroller og strengere kriterier end dem, der følger af direktiv 91/676.
- 126 Hvad angår det femte klagepunkt, der vedrører en ukorrekt gennemførelse af artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60, har Kommissionen gjort gældende, at selv om den ændrede vandlovs artikel 113b, stk. 8, indeholder foranstaltninger, der er opregnet i den nævnte direktivbestemmelse, er dens anvendelsesområde snævrere end anvendelsesområdet for denne direktivbestemmelse.
- 127 Ordene »under udarbejdelsen af forslaget til nationalt program vedrørende vand og miljø«, der fremgår af nævnte artikel 113b, stk. 8, vil nemlig begrænse rækkevidden af bestemmelsen i polsk lovgivning til alene udarbejdelsen af det nationale program vedrørende vand og miljø. Som følge heraf kan de foranstaltninger, der er nævnt i den ændrede vandlovs artikel 113b, stk. 8, kun – ud over fasen for udarbejdelse af forslaget til program – træffes inden for rammen af undersøgelsen af de programmer for foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 11, stk. 8, i direktiv 2000/60, dvs. inden for rammen af de regulære undersøgelser, der kræves ved dette direktiv.
- 128 Den forpligtelse, der følger af den nævnte artikel 113b, stk. 8, må ikke sammenblandes med den forpligtelse, der er omhandlet i artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60, hvis formål er at tilføje forpligtelsen til at træffe de foranstaltninger, der er blevet anført, til de obligatoriske cyklus-undersøgelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 11, stk. 8, når der kun er en lille chance for at nå de der fastsatte miljømål.
- 129 Republikken Polen har for så vidt angår det fjerde og det femte klagepunkt gjort gældende, at artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60 skal gennemføres inden for rammerne af det forslag til ændringslov, der omhandler vandloven og visse andre love, hvis lovgivningsarbejde er på et fremskredent stadium.

Domstolens bemærkninger

- 130 Hvad angår det fjerde og det femte klagepunkt er det tilstrækkeligt at henvise til Domstolens faste praksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 121, hvorefter spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et traktatbrud, skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved

udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og ændringer af forholdene i tiden derefter kan ikke tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-313/11, EU:C:2013:481, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).

- 131 Eftersom det følger af den argumentation, som Republikken Polen har fremført, at artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60, skal gennemføres inden for rammerne af forslaget til ændring af vandloven og visse andre love, skal det fastslås, at de nævnte gennemførelsesforanstaltninger ikke var blevet vedtaget ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse.
- 132 Det følger heraf, at det fjerde og det femte klagepunkt skal anses for at være begrundede.

Det sjette klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60

Parternes argumenter

- 133 Hvad angår det sjette klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60 har Kommissionen fremhævet, at punkt 1.3, 1.4 og 2.4.1 i dette bilag vedrører det nævnte direktivs grundlæggende krav, eftersom de fastsætter en metode for overvågning af overfladevands økologiske tilstand og kemiske tilstand, en klassificering og en præsentation af den økologiske tilstand for vand og et grundvandsovervågningsnet. Det er således væsentlige elementer for at gøre det muligt at foretage den overvågning, der kræves i henhold til bestemmelserne i artikel 7, stk. 1, sammenholdt med artikel 8, i direktiv 2000/60.
- 134 Hvad angår punkt 1.3, 1.3.4. og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60 har Kommissionen anført, at problemet med gennemførelsen i polsk ret af disse punkter vedrører forpligtelsen til at vedlægge vandområdeplanen vurderinger vedrørende niveauet for pålidelighed og nøjagtighed af overvågningsresultater.
- 135 Selv om vandlovens artikel 114, stk. 1, ganske vist fastsætter et vist antal elementer, der skal fremgå af vandområdeplanen, omfatter denne plan imidlertid ikke kort over overvågningsnet eller præsentation af overvågningsprogrammer. I modsætning til hvad der kræves i punkt 1.3. og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60, kræver bestemmelserne i den nationale lovgivning ikke, at den nævnte plan omfatter vurderinger af niveauet for pålidelighed og nøjagtighed af overvågningsprogrammernes resultater. De andre bestemmelser i polsk lovgivning omfatter heller ikke dette krav.
- 136 Hvad angår punkt 1.3.5 i bilag V til direktiv 2000/60 har Kommissionen præciseret, at det kræver, at de vandområder, der udgør habitat- og artsbeskyttelsesområder, omfattes af ovennævnte operationelle overvågningsprogram, hvis de på grundlag af miljøvurderingen og kontrolovervågningen anses for ikke at kunne opfylde miljømålene i henhold til dette direktivs artikel 4. Dette knytter således udtrykkeligt forpligtelsen til at foretage en operationel overvågning til risikoen for ikke at nå de miljømål, som der er tale om i det nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, litra c).
- 137 Det følger imidlertid af den gennemførelse, der er blevet foretaget ved artikel 5, stk. 2, nr. 3, i bekendtgørelsen af 13. maj 2009, at den operationelle overvågning af overfladevand er indført for at konstatere tilstanden for overfladevand i de områder, der fremgår af de lister, der er omhandlet i vandlovens artikel 113, stk. 4, dvs. bl.a. habitat- og artsbeskyttelsesområderne. De kriterier, der etablerer den nævnte operationelle overvågning, er herefter opregnet i afdeling 2, nr. 6, i bilag 1 til denne bekendtgørelse. Ifølge Kommissionen sikrer denne bestemmelse imidlertid ikke, at der foretages en vurdering af omfanget og virkningen af de belastninger, der sker på disse vandområder i beskyttede områder.

- 138 I den polske lovgivning foreligger der heller ikke nogen bestemmelse, der henviser til målet om at sikre en tilfredsstillende beskyttelsestilstand og til forpligtelsen om at fortsætte overvågningerne indtil de beskyttede områder er i overensstemmelse med kravene vedrørende vand, der er fastsat ved den lovgivning, der betegner dem som sådan, og at disse svarer til de miljømål, der er blevet fastsat.
- 139 Kommissionen er af den opfattelse, at bekendtgørelsen af 15. november 2011 ikke har skaffet den ovennævnte tilsidesættelse af vejen, eftersom den ikke henviser specifikt til overvågningen af habitater og arter i beskyttede områder.
- 140 Den polske lovgivning nævner heller ikke, at det er nødvendigt at fortsætte overvågningen, indtil de beskyttede områder opfylder de vandrelaterede krav, som er fastsat ved de bestemmelser, der betegner dem som sådan, og at disse opfylder de miljømål, der er omhandlet i artikel 4 i direktiv 2000/60.
- 141 Hvad angår punkt 1.4 i bilag V til direktiv 2000/60 er Kommissionen af den opfattelse, at klassificeringen og præsentationen af økologisk tilstand og økologisk potentiale for vand kræver, at der tages hensyn til hydromorfologiske parametre, idet disse udgør uomgængelige parametre for den økologiske tilstand. Punkt 1.4.2, nr. i) og ii), i bilag V til det nævnte direktiv kræver nemlig, at alle parametrene tages i betragtning i klassificeringen af den økologiske tilstand.
- 142 Del B, punkt XIV, i bilag 6 og del B, punkt XV, i bilag 7 til bekendtgørelsen af 20. august 2008 fastsatte, at »indtil udarbejdelsen af metoder for evaluering af det økologiske potentiale på grundlag af hydromorfologiske parametre kan klassificeringen af den økologiske tilstand foretages uden at tage hensyn til disse parametre«. På samme måde tog bekendtgørelsen af 9. november 2011 om måderne for klassificering af tilstanden for ensartede overfladevandområder ikke hensyn til de hydromorfologiske parametre i klassificeringen af vandområders økologiske tilstand.
- 143 Ifølge Kommissionen har udelukkelsen af de hydromorfologiske parametre ved klassificeringen af vandtilstanden uomgængeligt til konsekvens, at vurderingen af den økologiske tilstand bliver ufuldstændig, og at denne ufuldstændige vurdering for sit vedkommende får en indvirkning på gennemførelsen af de grundlæggende miljømål, der er omhandlet i artikel 4 i direktiv 2000/60.
- 144 Kommissionen har i denne henseende gjort gældende, at punkt 1.4.2., nr. i) og ii), i bilag V til direktiv 2000/60 henviser til »kvalitetslementer«. Disse er opregnet i dette bilags punkt 1.1 med overskriften »Kvalitetslementer til klassifikation af økologisk tilstand«. Det fremgår af punkt 1.1.1-1.1.5 i det nævnte bilag, at de hydrologiske parametre støtter de biologiske parametre, og at kvalitetslementerne faktisk er tvingende nødvendige for vurderingen af vandtilstanden. Punkt 1.1.1 og 1.1.2 i bilag V til dette direktiv anser vandstrømningens volumen og dynamik, opholdstid, forbindelse til grundvandsforekomster, variation i dybde, volumen og bundforhold for at være »hydromorfologiske parametre for vandløb og søer«.
- 145 Republikken Polen har for det første anført, at den har gennemført punkt 1.3, 1.3.4 og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60 ved artikel 2, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelsen af 29. marts 2013.
- 146 Hvad for det andet angår punkt 1.3.5 i bilag V til det nævnte direktiv har Republikken Polen gjort gældende, at dette punkt er blevet gennemført bl.a. ved artikel 5, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelsen af 15. november 2011, der definerer det formål, der forfølges med forvaltningen af overvågningen af beskyttede områder, dvs. »vurdere ændringen i tilstanden for ensartede overfladevandområder i de beskyttede områder«.
- 147 Det følger efter Republikken Polens opfattelse heraf, at bestemmelserne i den polske lovgivning gør det muligt at vurdere omfanget og virkningen af de belastninger, der sker på vandområderne i beskyttede områder, hvilket tilsigter at sikre disse områder en passende beskyttelsestilstand.

148 Republiken Polen har endvidere henvist til bilag 2 til bekendtgørelsen af 15. november 2011, hvis del V, punkt 25, gennemfører det krav, der følger af punkt 1.3.5, sidste punktum, i bilag V til direktiv 2000/60.

149 For det tredje har Republiken Polen for så vidt angår punkt 1.4 i bilag V til direktiv 2000/60 anført, at hensyntagen til hydromorfologiske parametre i klassificeringen og præsentationen af den økologiske tilstand vil være genstand for en reform af bekendtgørelsen af 9. november 2011 om måderne for klassificering af tilstanden for ensartede overfladevandområder og kvalitetsmiljøregler for prioriterede stoffer.

Domstolens bemærkninger

150 Hvad angår den ukorrekte gennemførelse af punkt 1.3, 1.3.4, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60 skal det bemærkes, at den hævdede gennemførelse ved bekendtgørelsen af 29. marts 2013 er blevet foretaget efter udløbet af den frist, der er anført i den begrundede udtalelse.

151 Denne konstatering finder ligeledes anvendelse på gennemførelsen af punkt 1.3.5 i bilag V til direktiv 2000/60, selv om Kommissionen har anført, at den anerkender, at bekendtgørelsen af 15. november 2011 har fjernet visse elementer i den ukorrekte gennemførelse af det nævnte punkt, således som de fremgår af bekendtgørelsen af 13. maj 2009.

152 I denne henseende er det tilstrækkeligt at henvise til Domstolens faste praksis, der allerede er blevet nævnt i nærværende doms præmis 121 og 130, hvorefter spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et traktatbrud, skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og at ændringer af forholdene i tiden derefter ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-313/11, EU:C:2013:481, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).

153 Det følger heraf, at det sjette klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til direktiv 2000/60 skal anses for at være begrundet.

Det syvende klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af del A, punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60

Parternes argumenter

154 Hvad angår det syvende klagepunkt om en ukorrekt gennemførelse af del A, punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60 har Kommissionen gjort gældende, at Republiken Polen i sit svar på den begrundede udtalelse har informeret Kommissionen om, at de nævnte punkter var blevet gennemført ved vandlovens artikel 113, 113a og 114 samt ved den ændrede vandlovs artikel 113b, og at den desuden havde henvist til forslaget til lov om ændring af vandloven og andre love.

155 Ifølge Kommissionen vedrører de anførte nationale bestemmelser det nationale program om vand og miljø, som udgør gennemførelsen af artikel 11 i direktiv 2000/60, der vedrører indsatsprogrammet. Der skal sondres mellem dette program og vandområdeplaner som omhandlet i bilag VII til direktiv 2000/60, der faktisk kræver, at der af vandområdeplanen fremgår et resumé af det indsatsprogram, der vedtages i henhold til dette direktivs artikel 11. Gennemførelsen af selve den nævnte artikel er således ikke tilstrækkelig til at gennemføre de krav, der fremgår af punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60. Kommissionen er af den opfattelse, at vandlovens artikel 114, stk. 1, nr. 7, pålægger den forpligtelse, der i vandområdeplanerne udgør et resumé af foranstaltninger, der er indeholdt i det nationale program vedrørende vand og miljø. Denne bestemmelse er imidlertid for generel til at sikre gennemførelsen af de krav, der er omhandlet i punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60. Det

følger endvidere klart af ordlyden af de forskellige underpunkter i punkt 7 i bilag VII til dette direktiv, at EU-lovgiver ønskede, at der i vandområdeplanerne ikke kun skulle være et resumé af indsatser, som skulle opfyldes i henhold til det nævnte direktivs artikel 11, men at der også skulle være et resumé af de foranstaltninger, der blev vedtaget på dette område.

- 156 For så vidt angår det syvende klagepunkt har Republikken Polen gjort gældende, at der er sket en korrekt gennemførelse af de omhandlede bestemmelser i direktiv 2000/60 ved hjælp af den ændrede vandlovs artikel 113b, der gennemfører det nævnte direktivs artikel 11. Bekendtgørelsen af 29. marts 2013 indeholder også en henvisning til denne artikel, for så vidt som denne bekendtgørelses artikel 2, stk. 1, nr. 10, fastsætter, at de særlige oplysninger, der kræves for at opstille en vandområdeplan, omfatter et resumé af de foranstaltninger, der er indeholdt i det nationale program vedrørende vand og miljø, der er omhandlet i denne artikel 113b.
- 157 Det følger efter Republikken Polens opfattelse heraf, at en vandområdeplan skal omfatte et resumé af de foranstaltninger, der er indeholdt i det nationale program vedrørende vand og miljø, dvs. et indsatsprogram, der er vedtaget i henhold til artikel 11 i direktiv 2000/60, hvilket gør det muligt at sikre den korrekte gennemførelse af del A, punkt 7, i bilag VII til dette direktiv, på grundlag af hvilket en vandområdeplan netop omfatter oplysninger vedrørende foranstaltninger, der er truffet i overensstemmelse med det nævnte direktivs artikel 11.

Domstolens bemærkninger

- 158 Det skal fastslås, at Republikken Polens hovedargument inden for rammerne af det syvende klagepunkt svarer til det, som denne medlemsstat har gjort gældende inden for rammen af det tredje klagepunkt. Republikken Polen har nemlig i det væsentlige gjort gældende, at det for at sikre en korrekt gennemførelse af punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60 er tilstrækkeligt, at medlemsstaterne fastsætter forpligtelsen om, at vandområdeplanen indeholder et resumé af det indsatsprogram, der vedtages i henhold til dette direktivs artikel 11. I den foreliggende sag er overholdelsen af denne forpligtelse imidlertid sikret ved henvisningen til den ændrede vandlovs artikel 113b og ved hjælp af artikel 2, stk. 1, nr. 10, i bekendtgørelsen af 29. marts 2013.
- 159 I denne henseende er det tilstrækkeligt at konstatere, at denne bestemmelse i national ret er blevet vedtaget efter udløbet af den frist, der blev fastsat i den begrundede udtalelse, således at den ifølge fast retspraksis ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom Kommissionen mod Polen, C-313/11, EU:C:2013:481, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 160 Det syvende klagepunkt om en manglende korrekt gennemførelse i den polske retsorden af del A, punkt 7.2-7.10 i bilag VII til direktiv 2000/60 er således begrundet.
- 161 Det følger af alle de ovenstående bemærkninger, at Kommissionen bør gives medhold i sagen.
- 162 Følgelig skal det fastslås, at Republikken Polen har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), artikel 8, stk. 1, artikel 9, stk. 2, artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i direktiv 2000/60 samt til punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til det nævnte direktiv og del A, punkt 7.2-7.10, i bilag VII til det samme direktiv, idet den ikke fuldstændigt eller ikke korrekt har gennemført disse bestemmelser og har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til samme direktivs artikel 24.

Sagens omkostninger

¹⁶³ I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Republikken Polen tilpligtes at betale sagsomkostninger, og Republikken Polen har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Sjette Afdeling):

- 1) **Republikken Polen har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 2, nr. 19), 20), 26) og 27), artikel 8, stk. 1, artikel 9, stk. 2, artikel 10, stk. 3, og artikel 11, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/32/EF af 11. marts 2008, samt til punkt 1.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.4 og 2.4.1 i bilag V til det nævnte direktiv og del A, punkt 7.2-7.10, i bilag VII til det samme direktiv, idet den ikke fuldstændigt eller ikke korrekt har gennemført disse bestemmelser og har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til samme direktivs artikel 24.**
- 2) **Republikken Polen betaler sagens omkostninger.**

Underskrifter